

1.

Titlu

¹ Proverbele lui Solomon, fiul lui David, regele lui Israel,

² pentru cunoașterea înțelepciunii și a disciplinei
și pentru priceperea cuvintelor înțelegerii,

³ pentru dobândirea disciplinei prudenței,
a dreptății, a judecății și a nepărtinirii,

⁴ pentru ca să le dea celor nepricepuți istețimea,
celui tânăr, cunoașterea și chibzuința –

⁵ să asculte cel înțelept și i se va adăuga învățătură,
cel priceput, și va dobândi abilitate! –,

⁶ pentru ca să priceapă proverbul și aluzia,
cuvintele înțelepților și enigmele lor.

⁷ Frica de Domnul este începutul cunoașterii,
dar nebunii disprețuiesc înțelepciunea și disciplina.

I. PROLOG

RECOMANDĂRILE ÎNȚELEPCIUNII

Evitarea tovărășiilor rele

⁸ Ascultă, fiule, disciplina tatălui tău
și nu neglija legea mamei tale!

⁹ Căci ele sunt o diademă grațioasă pe capul tău,
un colier pentru gâtul tău.

¹⁰ Fiule, dacă păcătoșii vor să te ademenească,
să nu accepți!

¹¹ Dacă-ți vor zice:
„Vino cu noi să stăm la pândă pentru sânge,
să ne ascundem împotriva celui curat pe degeaba!

¹² Să-i înghițim de vii ca locuința morților,
întregi, precum cei care coboară în groapă!

¹³ Vom găsi toate bogățiile prețioase,
ne vom umple casele de pradă.

¹⁴ Tu vei avea parte la fel ca noi,
va fi un singur sac pentru noi toți”.

¹⁵ Fiule, să nu mergi pe drum cu ei,
ține-ți piciorul [departe] de căările lor.

¹⁶ Căci picioarele lor aleargă spre rău,
se grăbesc ca să verse sânge.

¹⁷ Căci degeaba este întinsă plasa
înaintea tuturor zburătoarelor.

¹⁸ Totuși, ei pândesc sângele lor,
se ascund pentru viețile lor.

¹⁹ Acestea sunt căile celor care jefuiesc.
El va lua viața celor care comit [acestea].

Înțelepciunea: pledoarie pentru cei neajutorați

²⁰ Înțelepciunea strigă pe stradă,
în piețe își înalță glasul.

²¹ Pe vârful zidurilor ea strigă,
la intrarea porților cetății își pronunță cuvintele.

²² Până când, nepricepuților, veți iubi nepriceperea,
cei care batjocorăsc se complac în batjocură,
și cei nesimțiți urăsc cunoașterea?

²³ Întoarceți-vă la reproșul meu!
Iată, voi revărsa duhul meu asupra voastră
și vă voi învăța cuvintele mele!

²⁴ Fiindcă eu am strigat, dar voi m-ați refuzat,
mi-am întins mâna și nu a fost cine să-i acorde atenție.

²⁵ Pentru că ignorați toate sfaturile mele
și nu ați acceptat învățătura mea.

²⁶ De aceea, și eu voi râde de nenorocirea voastră,
vă voi lua în râs când va veni groaza voastră,
²⁷ când va veni ca o vijelie groaza voastră,
ca o furtună va veni nenorocirea voastră,
când va veni peste voi strâmtorarea și necazul.

²⁸ Atunci mă vor chema, și nu le voi răspunde,
mă vor căuta, și nu mă vor găsi.

²⁹ Pentru că au urât cunoașterea
și nu au ales teama de Domnul,

³⁰ nu au acceptat sfaturile mele
și au disprețuit toată învățătura mea.

³¹ Vor mânca din roadele căilor lor,
se vor sătura din planurile lor.

³² Căci infidelitatea celor nepricepuți îi va ucide,

și indolența nesimțitorilor îi va face să piară.

³³ Dar cel care mă ascultă va locui în siguranță,
va fi liniștit, fără frică de rău.

2.

Domnul, pentru cel care caută înțelepciunea

¹ Fiule, dacă primești cuvintele mele
și păstrezi la tine poruncile mele,

² dacă asculți cu urechea înțelepciunea
și dacă-ți pleci inima spre înțelegere,

³ ba mai mult, dacă vei striga după pricepere
și dacă-ți vei înălța glasul după înțelegere,

⁴ dacă o vei căuta ca pe argint
și dacă te vei interesa ca de comori,

⁵ atunci vei pricepe teama de Domnul
și vei afla cunoașterea lui Dumnezeu.

⁶ Căci Domnul dă înțelepciunea,
din gura lui [ies] cunoașterea și înțelegerea.

⁷ El rezervă pentru cei dreپți succesul,
este scut pentru cei care umblă în integritate.

⁸ Păzește căile judecării
și ocrotește drumul celor pioși ai săi.

⁹ Atunci vei pricepe dreptatea și judecata,
nepărtinirea pe orice cale a binelui.

Roadele înțelepciunii

¹⁰ Căci înțelepciunea va veni în inima ta
și cunoașterea va fi deliciul sufletului tău.

¹¹ Chibzuința va veghea asupra ta
și înțelegerea te va păzi,

¹² ca să te scape de calea cea rea,
de omul care spune [lucruri] perfide,

¹³ de cei care părăsesc cărările dreptății
ca să meargă pe căile întunericului,

¹⁴ care se bucură să facă răul,
exultă de perfidia răului,

¹⁵ ale căror căi sunt strâmbe
și ale căror cărări sunt încâlcite;

¹⁶ ca să te scape de femeia venetică,
de străina ale cărei cuvinte sunt seducătoare,

¹⁷ care-l părăsește pe soțul tinereții sale
și uită de alianța cu Dumnezeu ei.

¹⁸ Căci casa ei alunecă spre moarte,
cărările ei, spre umbre.

¹⁹ Toți cei care intră la ea nu se mai întorc
și nu mai ajung la căile vieții.

²⁰ De aceea, tu să umbli pe calea celor buni,
să ții cărările celor drepti.

²¹ Căci cei drepti vor locui pământul
și cei integri vor fi lăsați pe el.

²² Dar cei vinovați vor fi șterși de pe pământ,
iar cei mincinoși vor fi îndepărtați de pe el.

3.

Înțelepciunea și teama de Domnul

¹ Fiule, nu uita de legea mea
și poruncile mele țin-le la inima ta,

² ca să ți se lungească zilele și anii vieții
și-ți vor adăuga pace.

³ Bunătatea și adevărul să nu te părăsească,
leagă-le la gâtul tău și scrie-le pe tăblița inimii tale!

⁴ Vei afla har și prudența celui bun
în ochii lui Dumnezeu și a oamenilor.

⁵ Încrede-te în Domnul din toată inima ta
și nu te bizui pe priceperea ta!

⁶ Recunoaște-l pe toate căile tale
și el va îndrepta toate cărările tale.

⁷ Nu fi înțelept în ochii tăi,
teme-te de Domnul și îndepărtează-te de rău!

⁸ Ea va fi vindecare pentru trupul tău,
revigorare, pentru oasele tale.

⁹ Cinstește-l pe Domnul mai mult decât averile tale,
mai mult decât primiția tuturor veniturilor tale.

¹⁰ Atunci hambarele tale vor fi pline peste măsură
și teascurile vor da pe dinafară mustul.

¹¹ Nu refuza disciplina Domnului, fiule,
și nu te dezgusta de reproșul lui!

¹² Căci Domnul îl mustră pe cel pe care-l iubește,
ca un tată, pe fiul de care-i place.

Fericirile celui înțelept

- ¹³ Fericit este omul care află înțelepciunea,
omul care dobândește înțelegerea!
- ¹⁴ Căci câștigul ei este mai bun decât câștigul de argint,
și venitul ei este mai mult decât aurul fin.
- ¹⁵ Ea este mai prețioasă decât corali,
și toate dorințele tale nu sunt egale cu ea.
- ¹⁶ La dreapta ei se lungesc zilele,
și la stânga ei se află bogăție și onoare.
- ¹⁷ Căile ei sunt căi plăcute,
și toate potecile ei sunt [pline] de pace.
- ¹⁸ Ea este pomul vieții pentru cei care se țin de ea,
iar cei care se sprijină de ea sunt fericiți.
- ¹⁹ Domnul a întemeiat pământul prin înțelepciune,
a stabilit cerurile prin înțelegere.
- ²⁰ Prin cunoașterea lui s-au despicat abisurile
și norii picură rouă.

Binefacerile înțelepciunii

- ²¹ Fiule, să nu se îndepărteze de ochii tăi,
ci observă planul și chibzuința!
- ²² Căci ele vor viața sufletului tău
și grația gâtului tău.
- ²³ Atunci vei merge în siguranță pe drumul tău
și piciorul tău nu se va clătina.
- ²⁴ Dacă te vei culca, nu te vei înspăimânta
și dacă vei adormi, va fi dulce somnul tău.
- ²⁵ Nu te teme de spaima neașteptată
și că vine devastarea celor vinovați.
- ²⁶ Căci Domnul va fi încrederea ta
și el va păzi piciorul tău de capcană.

Datorii față de aproapele

- ²⁷ Nu refuza un bine celui care are nevoie de el
când este la îndemâna ta să-l faci!
- ²⁸ Nu spune aproapelui tău:
„Mergi și întoarce-te! Măine îți voi da”,
atunci când tu ai!
- ²⁹ Nu plănuiești răul împotriva prietenului tău
când el locuiește în siguranță cu tine!

- ³⁰ Nu te certa cu nimeni pe degeaba
dacă nu ți s-a făcut niciun rău!
- ³¹ Nu-l invidia pe omul violent
și nu alege niciuna dintre căile sale!
- ³² Căci cel corupt este abominabil pentru Domnul;
sfatul lui sunt cei drepți.
- ³³ Blestemul Domnului este în casa celui vinovat,
dar locuința celor drepți el o binecuvântează.
- ³⁴ El îi ia în râs pe cei batjocoritori,
dar celor umili le dă har.
- ³⁵ Înțelepții vor moșteni onoarea,
iar cei nesimțiți se vor ridica pentru rușine.

4.

Recomandările unui părinte față de fii

- ¹ Ascultați, fiilor, disciplina tatălui
și fiți atenți ca să cunoașteți priceperea!
- ² Căci o învățătură bună vă dau:
nu părăsiți legea mea!
- ³ Când eram copil la tatăl meu,
gingaș și unic la mama mea,
⁴ el mă învăța și-mi spunea:
„Inima ta să apuce cuvintele mele,
păzește poruncile mele și vei trăi!
- ⁵ Dobândește înțelepciune, dobândește pricepere,
nu uita și nu te abate de la cuvintele gurii mele!
- ⁶ N-o părăsi, și ea te va păzi;
iubește-o, și ea te va ocroti!
- ⁷ Începutul înțelepciunii:
dobândește înțelepciune
și cu toate averile tale dobândește pricepere!
- ⁸ Ține-o aproape, și ea te va înălța;
te va cinsti dacă o vei îmbrățișa.
- ⁹ Ea îți va pune pe cap o diademă grațioasă,
o cunună frumoasă te va încinge.

Îndemn la a-i evita pe cei răi

- ¹⁰ Ascultă, fiule, primește cuvintele mele,
și ți se vor înmulți anii vieții!
- ¹¹ Te învăț calea înțelepciunii,

te pun să mergi pe cărările dreptății.

¹² Când vei umbla, pasul nu-ți va fi stânjenit,
iar când vei alerga, nu te vei poticni.

¹³ Ține disciplina, nu o slăbi,
păstrează-o, căci ea este viața ta!

¹⁴ Nu intra pe cărarea celor vinovați
și nu călca pe drumul celor răi!

¹⁵ Evit-o, nu trece pe ea,
întoarce-te de la ea și treci peste!

¹⁶ Căci ei nu dorm dacă nu au făcut răul,
nu-i fură somnul dacă nu fac [pe cineva] să se poticnească.

¹⁷ Căci pâinea lor este pâinea celui vinovat
și beau vinul celor violenți.

¹⁸ Dar cărarea celor drepi este ca lumina strălucitoare;
lumina crește mereu până se stabilește ziua.

¹⁹ Calea celor vinovați este ca bezna:
nu știi de ce se poticnesc.

²⁰ Fiule, fii atent la cuvintele mele,
pleacă-ți urechea la vorbele mele!

²¹ Să nu se îndepărteze de ochii tăi,
ci păzește-le în inima ta!

²² Căci ele sunt viață pentru cei care le găsesc,
vindecare pentru tot trupul lor.

²³ Mai mult decât tot ce păzești,
ocrotește-ți inima,
căci din ea [ies] izvoarele vieții!

²⁴ Îndepărtează de la tine strâmbătatea gurii
și ține departe de tine perversitatea buzelor!

²⁵ Ochii tăi să privească drept
și pleoapele tale să fie îndreptate în față!

²⁶ Netezește cărarea pentru piciorul tău
și toate drumurile tale să fie stabile:

²⁷ nu te înclina nici la dreapta, nici la stânga,
ci îndepărtează-ți piciorul de rău!”.

5.

Nefericirea adulterului

¹ Fiule, fii atent la înțelepciunea mea
și la înțelegerea mea pleacă-ți urechea,

² ca să păzești chibzuința
și buzele tale să observe cunoașterea.

³ Căci buzele femeii străine picură miere

și cerul gurii sale este mai alunecos decât untdelemnul.

⁴ dar la urmă este mai amară decât pelinul,
ascuțită ca o sabie cu două tăișuri.

⁵ Picioarele ei coboară la moarte,
pașii ei duc la locuința morților.

⁶ Nu netezește calea vieții,
căile ei se clatină și ea nu știe.

⁷ Acum, fiilor, ascultați-mă
și nu vă abateți de la cuvintele gurii mele!

⁸ Îndepărtează de ea calea ta
și nu te apropia de intrarea casei ei,

⁹ ca să nu dai altora vigoarea ta
și anii tăi, celui crud;

¹⁰ să nu se sature veneticul cu averea ta
și agoniseala ta să ajungă în casa străinului;

¹¹ ca să nu gemi la urmă,
când se vor sfârși trupul tău și carnea ta

¹² și să nu spui: „Cum de-am urât disciplina
și inima mea a disprețuit reproșul?”

¹³ Cum de n-am ascultat glasul învățătorilor mei
și nu mi-am plecat urechea la cei care mă învățau?

¹⁴ De puțin eram [să ajung] în toate relele,
în mijlocul adunării și al comunității!”.

Fericirea unei iubiri conjugale caste

¹⁵ Bea apă din cisterna ta
și din izvoarele fântânii tale!

¹⁶ Să se reverse izvoarele tale afară
ca pâraiele de apă în piețe?

¹⁷ Să le ai numai pentru tine,
nu și pentru străinii care sunt la tine!

¹⁸ Izvorul tău să fie binecuvântat:
bucură-te de soția tinereții tale!

¹⁹ Cerboaică iubită și gazelă grațioasă!
Sânii ei să te îmbete în tot timpul
și de iubirea ei să fii atras încontinuu!

²⁰ De ce să fii atras, fiule, de o venetică
sau să te apropii de pieptul unei străine?

Gândul la judecata Domnului

²¹ Căci căile omului sunt înaintea ochilor Domnului
și el observă toți pașii lui.

²² Cel vinovat este luat de nelegiuirile sale,
este prins cu funiile păcatului său.

²³ El va muri din lipsă de disciplină,
va rătăci de mărimea nebuniei sale.

6.

Cauțiunea dată din imprudență

¹ Fiule, dacă garantezi pentru aproapele tău
și bați palma ta cu un străin,

² dacă ești prins în capcană de cuvintele gurii tale,
dacă ești legat de cuvintele gurii tale,

³ fă aceasta imediat, fiule, și te vei salva,
ținând cont că ai ajuns la mâna aproapelui tău:
mergi, umilește-te și insistă la aproapele tău!

⁴ Nu da somn ochilor tăi
și nici ațipire, pleoapelor tale!

⁵ Scapă ca o căprioară din mâna [lui],
ca o pasăre, din mâna vânătorului.

Leneșul și furnica

⁶ Du-te la furnică, leneșule;
privește căile sale și fii înțelept!

⁷ Ea nu are nici căpetenie,
nici supraveghetor și nici conducător.

⁸ Dar ea pregătește vara hrana,
adună la seceriș mâncarea ei.

⁹ Până când, leneșule, vei sta culcat?
Când te vei scula din somnul tău?

¹⁰ Puțin somn, puțină ațipire,
puțină încrucișare a mâinilor pentru odihnă.

¹¹ Sărăcirea ta vine ca un vagabond,
lipsa ta, ca un om înarmat.

Omul de nimic

¹² Omul de nimic, omul nelegiuit,
umblă cu perversitatea în gură,

- ¹³ clipește din ochii săi, dă din picioare sale
și face semne cu degetele lui.
- ¹⁴ Lucruri perfide sunt în inima lui,
plănuiește răul tot timpul,
stârnește discordii.
- ¹⁵ De aceea, dintr-odată va veni nenorocirea lui,
într-o clipă va fi zdrobit și nu va mai fi vindecare.

Șapte lucruri abominabile pentru Dumnezeu

- ¹⁶ Aceste șase [lucruri] le urăște Domnul
și șapte sunt abominabile pentru sufletul lui:
- ¹⁷ ochii semeți, limba mincinoasă,
măinile care varsă sânge nevinovat,
- ¹⁸ inima care plănuiește gânduri nelegiuite,
picioarele care se grăbesc să alerge spre rău,
- ¹⁹ martorul mincinos care suflă falsitate,
cel care stârnește certuri între frați.

Evitarea adulterului

- ²⁰ Fiule, păzește porunca tatălui tău
și nu abandona legea mamei tale!
- ²¹ Ține-le strâns la inima ta mereu
și leagă-le în jurul gâtului tău!
- ²² Când vei umbla, ele te vor mângâia,
când te vei culca, ele vor veghea asupra ta,
iar când te vei trezi, ele îți vor vorbi.
- ²³ Căci porunca este ca o candelă, legea ca o lumină
și reproșul disciplinei este calea vieții.
- ²⁴ Ele te vor feri de femeia rea,
de ademenirea limbii celei străine.
- ²⁵ Nu dori frumusețea ei în inima ta
ca să nu te prindă cu pleoapele ei!
- ²⁶ Căci pentru o femeie desfrânată,
[se ajunge] doar la o bucată de pâine;
dar femeia cu soț vânează viața prețioasă.
- ²⁷ Poate un om să aibă foc în sân
și hainele lui să nu se ardă?
- ²⁸ Sau poate cineva merge pe cărbuni aprinși
și picioarele sale să nu se frigă?
- ²⁹ Astfel este cu cel care intră la femeia aproapelui său:

nu va fi curat oricine se atinge de ea.

³⁰ Nu este disprețuit hoțul care fură
ca să se hrănească atunci când îi e foame.

³¹ Dacă este găsit, plătește de șapte ori,
dă toată averea casei sale.

³² Cel care comite adulter cu o femeie
este unul sărac la inimă.

Cine face aceasta își ruinează viața.

³³ Rană și dezonoare va afla
și rușinea lui nu se va șterge.

³⁴ Căci gelozia este furie pentru bărbat:
nu va cruța în ziua răzbunării.

³⁵ Nu se va uita la nicio răscumpărare,
nu va accepta, chiar dacă vei înmulți darurile.

7.

Apel la înțelepciune

¹ Fiule, observă cuvintele mele
și păstrează la tine poruncile mele!

² Observă poruncile mele și vei trăi,
și legea mea să fie pupila ochilor tăi!

³ Ține-le strâns pe degetele tale,
scrie-le pe tăblița inimii tale!

⁴ Spune înțelepciunii: „Tu ești sora mea”,
și cheamă priceperea: „Ruda [mea]”.

⁵ Ca să te păzească de femeia venetică,
de străina ale cărei cuvinte sunt ademenitoare.

Ademenirile adulterei

⁶ Căci prin fereastra casei mele,
printre zăbrele mă uitam,

⁷ am văzut printre nepricepuți,
am zărit printre copii un tânăr sărac la inimă.

⁸ Trecea pe stradă, pe la colțul ei,
și mergea pe drumul către casa ei.

⁹ Era în amurg, în seara zilei,
în mijlocul nopții și al beznei.

¹⁰ Și, iată, o femeie [i-a ieșit] în întâmpinare,
în haină de prostituată și cu inima șireată.

¹¹ Era zgomotoasă și neastâmpărată;

picioarele ei nu puteau sta în casă.

¹² când în afară, când în piețe,
la toate colțurile era la pândă.

¹³ L-a prins și l-a sărutat,
i-a apucat fața și i-a zis:

¹⁴ „Era asupra mea o jertfă de împăcare
și astăzi mi-am împlinit voturile.

¹⁵ De aceea ți-am ieșit în întâmpinare
ca să caut fața ta și te-am găsit.

¹⁶ Mi-am împodobit divanul cu covoare,
cu stofă colorată din Egipt.

¹⁷ Mi-am stropit așternutul cu smirnă,
cu aloe și cu scorțișoară.

¹⁸ Vino, să ne îmbătăm de dragoste până dimineață,
să ne bucurăm de dezmierdări!

¹⁹ Căci soțul nu este acasă,
a plecat într-o călătorie îndepărtată.

²⁰ A luat punga cu argint în mâna lui;
în ziua de lună nouă va veni acasă”.

²¹ L-a sedus cu mulțimea convingerilor ei,
l-a atras cu ademenirea buzelor sale.

²² Dintr-odată [a început] să meargă după ea
venea ca boul la înjunghiere,
precum cel prost care [este tras] cu un lanț spre disciplinare,

²³ până când săgeata îi spintecă ficatul,
ca pasărea care se grăbește spre laț,
și nu știe că acesta este împotriva vieții sale.

²⁴ Acum, fiilor, ascultați-mă
și fiți atenți la cuvintele gurii mele!

²⁵ Să nu se abată inima spre căile ei,
să nu rătăcești pe potecile ei!

²⁶ Căci pe mulți i-a făcut să cadă străpunși,
și cei pe care i-a ucis erau puternici.

²⁷ Casa ei este calea spre locuința morților,
coborâre spre camerele morții.

8.

Invitația înțelepciunii la ascultare

¹ Oare nu strigă înțelepciunea
și nu-și înalță înțelegerea glasul?

² Ea se așază pe vârful înălțimilor,
de-a lungul drumurilor și printre poteci.

- ³ Strigă lângă porți, la intrarea cetății,
la accesul intrărilor.
- ⁴ Către voi, oameni, strig
și glasul meu este pentru fiii oamenilor.
- ⁵ Înțelegeți, voi, nepricepuților, istețimea
și voi, nesimțiților, deveniți pricepuți la inimă!
- ⁶ Ascultați, căci voi spune [lucruri] nobile,
și buzele mi se deschid pentru cele drepte.
- ⁷ Căci cerul gurii mele murmură adevărul,
și lucru abominabil este vinovăția pentru buzele mele.
- ⁸ În dreptate sunt toate cuvintele gurii mele,
nu este în ele [nimic] întortocheat și strâmb.
- ⁹ Toate sunt curate pentru cel care pricepe,
sunt drepte pentru cei care au găsit cunoașterea.
- ¹⁰ Primiți disciplina mea, și nu argintul,
cunoașterea, mai degrabă decât aurul ales.
- ¹¹ Căci înțelepciunea este mai bună decât corali,
și toate dorințele nu sunt egale cu ea.

Înțelepciunea își face elogiu

Înțelepciunea și regii

- ¹² Eu, înțelepciunea, locuiesc cu istețimea
și am aflat cunoașterea chibzuinței.
- ¹³ Teamă de Domnul înseamnă a urî răul;
eu urăsc mândria, trufia, calea rea și gura perversă.
- ¹⁴ Ale mele sunt sfatul și planul,
eu sunt priceperea, a mea este forța.
- ¹⁵ Prin mine domnesc regii
și cei care conduc hotărâsc dreptatea.
- ¹⁶ Prin mine conduc conducătorii,
nobilii și toți judecătorii dreptății.
- ¹⁷ Eu îi iubesc pe cei care mă iubesc
și cei care mă caută mă găsesc.
- ¹⁸ Bogăția și onoarea sunt cu mine,
averea trainică și dreptatea.
- ¹⁹ Roadele mele sunt mai bune decât aurul, decât aurul fin,
și veniturile mele sunt mai de ales decât argintul.
- ²⁰ Eu umblu pe calea dreptății,
în mijlocul cărărilor judecății.
- ²¹ ca să aibă moștenire cei care mă iubesc

și eu să le umplu vistieriile.

Înțelepciunea și creația

²² Domnul m-a creat ca început al căii sale,
înaintea faptelor sale de odinioară.

²³ Din veșnicie am fost formată,
de la început, înaintea pământului.

²⁴ Când nu erau abisurile, eu am fost născută,
când nu erau izvoarele pline de apă.

²⁵ Înainte să fie fondați munții,
înaintea colinelor am fost născută.

²⁶ Când încă nu făcuse pământul și câmpiile,
nici cele dintâi pulberi ale lumii,

²⁷ când a stabilit cerurile, eu eram acolo,
când a stabilit bolta deasupra abisului,

²⁸ când a întărit norii deasupra
și când a fixat izvoarele abisului,

²⁹ când a pus mării o limită
ca apele să nu treacă peste porunca lui,
când a hotărât temeliile pământului,

³⁰ eu eram lângă el de încredere, preferată zi de zi,
bucurându-mă înaintea lui tot timpul.

³¹ Mă bucuram pe rotocolul pământului
și preferința mea erau fiii oamenilor.

Îndemnul înțelepciunii

³² Acum, fiilor, ascultați-mă,
căci fericiți sunt cei care păzesc căile mele!

³³ Ascultați disciplina și veți fi înțelepți!
Nu o neglijați!

³⁴ Fericit este omul care mă ascultă,
veghind la porțile mele zi de zi
și observând ușorii intrărilor mele.

³⁵ Cel care mă găsește, găsește viața
și capătă favoare de la Domnul.

³⁶ Dar cel care păcătuiește împotriva mea
își tratează cu violență sufletul,
iar toți cei care mă urăsc iubesc moartea.

Înțelepciunea invită acasă la sine

¹ Înțelepciunea și-a zidit casa,
și-a cioplit șapte coloane.

² Și-a înjunghiat animalele,
și-a amestecat vinul și și-a pregătit masa.

³ Și-a trimis slujitoarele să strige
de pe vârfurile înalte ale cetății.

⁴ „Cel nepriceput să se îndrepte aici!”.
Iar celui sărac la inimă îi zice:

⁵ „Veniți și hrăniți-vă cu pâinea mea,
și beți vinul meu pe care l-am amestecat!

⁶ Abandonați nepriceperea și veți trăi,
pășiți drept pe calea priceperii!”.

Maxime împotriva batjocoritorilor

⁷ Cine-l întoarce pe un batjocoritor primește dezonoare
și cine-i reproșează celui vinovat, jignire.

⁸ Nu-l mostra pe batjocoritor căci te va urî,
muștră-l pe înțelept și el te va iubi!

⁹ Dă-i înțeleptului și el va deveni mai înțelept,
învață-l pe cel drept și el va adăuga învățătură!

¹⁰ Originea înțelepciunii este teama de Domnul
și cunoașterea celor sfinte, priceperea.

¹¹ Căci prin mine se vor înmulți zilele tale
și ți se vor adăuga ani de viață.

¹² Dacă ești înțelept, ești înțelept pentru tine
și dacă ești batjocoritor, tu singur vei suporta.

Prostia

¹³ Femeia nesimțită este neastâmpărată,
nepricepută și nu știe nimic.

¹⁴ Șade la intrarea casei sale, pe tron,
pe înălțimile cetății

¹⁵ ca să strige tuturor celor care trec pe drum,
celor care pășesc drept pe cărările lor:

¹⁶ „Cel nepriceput să se îndrepte aici!”.
Iar celui sărac la inimă îi zice:

¹⁷ „Apele furate sunt dulci

și pâinea ascunsă este delicioasă”.

¹⁸ Dar el nu știe că acolo sunt umbrele,
că cei chemați de ea sunt în adâncurile locuinței morților.

10.

PRIMA CULEGERE A LUI SOLOMON

Înțeleptul și nesimțitul

¹ Proverbele lui Solomon.

Fiul înțelept îi face bucurie tatălui,
iar fiul nesimțit este chinul mamei sale.

² Comorile nelegiuite nu folosesc,
dar dreptatea scapă de la moarte.

³ Domnul nu înfometează sufletul celui drept,
dar pofta celor răi o risipește.

⁴ Cel care lucrează cu o mână leneșă [devine] sărac,
dar mâna celor harnici îmbogățește.

⁵ Cel care adună vara, este un om prudent,
dar cine doarme în timpul secerișului este un om de rușine.

⁶ Binecuvântările sunt asupra capului celui drept,
dar gura celor vinovați o acoperă violența.

⁷ Memoria celui drept este spre binecuvântare,
dar numele celor vinovați se pierde.

⁸ Cel înțelept cu inima primește poruncile,
dar cel nebun cu buzele se ruinează.

⁹ Cel care umblă în integritate, umblă în siguranță,
iar cel care-și strâmbă căile este făcut cunoscut.

¹⁰ Cel care clipește din ochi aduce suferință,
dar cel nebun cu buzele se ruinează.

¹¹ Gura celui drept este izvor de viață,
dar gura celor vinovați o acoperă violența.

¹² Ura stârnește certuri,
dar iubirea acoperă orice vinovăție.

¹³ Pe buzele celui priceput se găsește înțelepciune,
dar nuiua este pentru spatele celui sărac cu inima.

¹⁴ Cei înțelepți păstrează cunoașterea,
dar gura celui nebun apropie distrugerea.

¹⁵ Avera celor bogați este cetatea lor întărită,
dar distrugerea celor săraci este sărăcirea lor.

¹⁶ Faptele celui drept sunt spre viață,
dar venitul celui vinovat este spre păcat.

- ¹⁷ Cel care păzește disciplina este pe calea vieții,
iar cel care părăsește mustrarea răătăcește.
- ¹⁸ Cel care acoperă ura are buze mincinoase,
iar cine scoate zvonuri rele este nesimțit.
- ¹⁹ În mulțimea vorbelor nu lipsește vinovăția,
dar cel care-și ține buzele este prudent.
- ²⁰ Argint ales este limba celui drept,
dar inima celor vinovați este puțin lucru.
- ²¹ Buzele celui drept păstoresc pe mulți,
dar cei nebuni mor în sărăcia inimii.
- ²² Binecuvântarea Domnului, ea îmbogățește,
și el nu adaugă nicio tristețe la ea.
- ²³ Este o bucurie pentru cel nesimțit să facă plauri [rele],
dar înțelepciunea este pentru omul care înțelege.
- ²⁴ De ceea ce se teme cel vinovat, aceea vine asupra lui,
dar celor drepti li se împlinește dorința.
- ²⁵ Așa cum trece vijelia, așa nu mai este cel vinovat,
dar cel drept rămâne întemeiat veșnic.
- ²⁶ Cum este oțetul pentru dinți și fumul pentru ochi,
așa este leneșul pentru cel care-l trimite.
- ²⁷ Teamă de Domnul adaugă zile,
dar anii celor vinovați sunt scurtați.
- ²⁸ Așteptarea celor drepti este bucurie,
dar speranța celor vinovați piere.
- ²⁹ Fortăreață pentru cel integru este calea Domnului
și distrugere pentru cei care înfăptuiesc nelegiuirea.
- ³⁰ Cel drept niciodată nu se va clătina,
dar cei vinovați nu vor locui pământul.
- ³¹ Gura celui drept rodește înțelepciune,
dar limba celor perversi este tăiată.
- ³² Buzele celui drept cunosc plăcerea,
dar gura celor vinovați, cele perverse.

11.

Balanța falsă

- ¹ Balanța falsă este un lucru abominabil pentru Domnul,
dar greutatea exactă este plăcerea lui.
- ² Când vine impertinența, vine ocara,
dar înțelepciunea este cu cei modești.
- ³ Integritatea celor drepti îi călăuzește,
dar perversitatea celor care înșală îi distruge.
- ⁴ Nu folosește averea în ziua mâniei,

dar dreptatea scapă de la moarte.

⁵ Dreptatea celor integri le îndreaptă calea,
iar cel vinovat va cădea din cauza vinovăției lui.

⁶ Dreptatea celor drepti îi va salva,
dar așteptarea celor care înșală îi va lua captivi.

⁷ La moartea omului vinovat pierе speranța
și așteptarea celor păcătoși pierе.

⁸ Cel drept scapă de strâmtorare,
dar cel vinovat ajunge în locul lui.

⁹ Din cauza gurii celui fățarnic, pierе aproapele său,
dar cunoașterea celor drepti îi salvează.

¹⁰ De bunăstarea celor drepti se bucură cetatea,
dar de pieirea celor vinovați tresaltă de bucurie.

¹¹ Prin binecuvântarea celor drepti se ridică cetatea,
dar din cauza gurii celor vinovați, se dărâmă.

¹² Cine îl disprețuiește pe aproapele este sărac la inimă,
dar omul care înțelege [știe] să tacă.

¹³ Cel care umblă cu bârfe dezvăluie planul,
dar cel cu duhul fidel acoperă lucrul.

¹⁴ Unde nu este abilitate, decade poporul;
salvarea se află în mulțimea sfetnicilor.

¹⁵ Își face rău cel care garantează pentru un străin,
iar cel care-l urăște pe cel care se face garant este în siguranță.

¹⁶ Femeia grațioasă dobândește onoare,
iar cei violenți dobândesc bogăție.

¹⁷ Își face bine sufletului omul binevoitor,
dar cel crud își tulbură trupul.

¹⁸ Cel vinovat face fapte mincinoase,
dar cel care seamănă dreptate are răsplată adevărată.

¹⁹ După cum dreptatea este spre viață,
cel care urmărește răul [ajunge] la moartea lui.

²⁰ Lucru abominabil pentru Domnul este inima strâmbă,
dar plăcerea lui sunt cei integri pe cale.

²¹ Cu siguranță, nu va fi considerat curat cel rău,
dar descendența celor drepti va scăpa.

²² Ca un inel de aur în râul unui porc
este femeia frumoasă și săracă la minte.

²³ Dorința celor drepti este numai bine,
dar speranța celor vinovați este mânie.

²⁴ Unuia care împarte i se mai adaugă,
iar cel care economisește peste măsură sărăcește.

²⁵ Sufletul binecuvântat se îndestulează,
iar cel care udă va fi udat și el.

²⁶ Cel care ține grâul este blestemat de popor,
dar binecuvântarea este deasupra capului celui care-l vinde.

²⁷ Cine dorește binele, află favoare,
iar cine caută rău, [acesta] vine asupra lui.

²⁸ Cine se încrede în propria bogăție, acela va cădea,
dar cei drepti vor înverzi ca frunzele.

²⁹ Cel care-și tulbură casa va moșteni vânt,
iar nebunul va fi slujitorul celui înțelept cu inima.

³⁰ Rodul celui drept este un pom al vieții
și cel înțelept ia sufole.

³¹ Iată, cel drept va fi răsplătit pe pământ,
ba chiar și cel vinovat și cel păcătos!

12.

Calea dreptății

¹ Cine iubește disciplina, iubește cunoașterea,
dar cine urăște reproșul este un prost.

² Cel bun obține favoare de la Domnul,
dar pe omul planurilor [rele] îl face vinovat.

³ Omul nu se stabilizează prin vinovăție,
iar rădăcina celor drepti nu va fi smulsă.

⁴ Femeia de valoare este cununa soțului ei,
dar cea nerușinată este ca putregaiul în oasele sale.

⁵ Gândurile celor drepti sunt judecată,
dar abilitatea celor vinovați este înșelăciune.

⁶ Cuvintele celor vinovați sunt o capcană pentru [a vărsa] sânge,
dar gura celor drepti îi salvează.

⁷ Cei vinovați sunt răsturnați și nu mai există,
dar casa celor drepti rămâne în picioare.

⁸ Omul este lăudat pentru prudența lui,
dar cel cu inima perversă este disprețuit.

⁹ Este mai bun unul disprețuit, dar care are un sclav
decât unul onorat, dar lipsit de pâine.

¹⁰ Cel drept își cunoaște animalele,
dar măruntaiele celor vinovați sunt crude.

¹¹ Cel care-și lucrează pământul se satură de pâine,
dar cine umblă după deșertăciuni este sărac cu inima.

¹² Cel vinovat tânjește după vânatul celor răi,
dar rădăcina celor drepti dă [rod].

¹³ Vinovăția buzelor este o capcană pentru cel rău,
dar cel drept iese din strâmtorare.

¹⁴ Omul se satură de bunăstare din rodul gurii

și fiecăruia i se întoarce răsplata mâinilor.

¹⁵ În ochii nebunului, calea lui este dreaptă,
dar înțeleptul ascultă de sfaturi.

¹⁶ Nebunul își face cunoscută ziua indignarea,
dar cel isteț își ascunde ocară.

¹⁷ Cel care răsuflă adevărul face cunoscut ceea ce e drept,
dar mărturia celor mincinoși este înșelăciune.

¹⁸ Cel care flecărește este ca străpungerea sabiei,
dar limba celor înțelepți vindecă.

¹⁹ Buzele adevărului sunt întărite pentru totdeauna,
dar limba mincinoasă este pentru o clipă.

²⁰ Înșelăciune este în inima celor care plănuiesc răul,
iar bucuria este pentru cei care sfătuiesc pacea.

²¹ Nu i se întâmplă celui drept nicio nelegiuire,
dar cei vinovați sunt plini de rău.

²² Lucru abominabil pentru Domnul sunt buzele mincinoase,
dar cei care fac adevărul sunt plăcerea lui.

²³ Omul isteț își acoperă cunoașterea,
dar inima celor nesimțiți strigă nebunia.

²⁴ Mâna celor harnici va conduce,
dar leneșul va fi supus la tribut.

²⁵ Îngrijorarea întristează inima omului,
dar vorba bună îl îmbucură.

²⁶ Cel drept este spionat de prietenul său,
dar calea celor vinovați îi face să rătăcească.

²⁷ Lenea nu-și frige vânatul,
dar averea prețioasă a omului este hărnicia.

²⁸ Pe cărarea dreptății este viață
și pe calea croită [de ea] nu este moarte.

13.

Sărăcia și bogăția

¹ Fiul înțelept [ascultă] disciplina tatălui,
dar cel batjocoritor nu ascultă dojana.

² Omul mănâncă ceea ce este bun din rodul gurii,
dar sufletul celor care înșală, violență.

³ Cine-și are grijă de gură își păzește sufletul,
iar cine-și deschide buzele [o face] spre distrugerea lui.

⁴ Leneșul dorește mult, dar nu este nimic pentru sufletul lui,
iar sufletul celui harnic se îndestulează.

⁵ Cel drept urăște cuvântul mincinos,
dar cel vinovat este dezgustător și desconsiderat.

- ⁶ Dreptatea îl păzește pe cel integru pe cale,
dar vinovăția îl pervertește pe cel păcătos.
- ⁷ Este cine o face pe bogatul, dar nu are nimic,
și este cine o face pe săracul, dar are avere mare.
- ⁸ Răscumpărarea sufletului omului este bogăția lui,
dar cel necăjit nu aude dojana.
- ⁹ Lumina celor drepti îmbucură,
dar candela celor vinovați se stinge.
- ¹⁰ Numai din impertinență vine încăierarea,
dar înțelepciunea este cu cei care se lasă sfătuiți.
- ¹¹ Averea fără trudă se împrăstiează,
dar cel care adună cu mâna, o mărește.
- ¹² Așteptarea prelungită slăbește inima,
pom al vieții este dorința împlinită.
- ¹³ Cine disprețuiește cuvântul, se zădărnicește;
cel care se teme de poruncă, acela este răsplătit.
- ¹⁴ Legea înțeleptului este izvor de viață
pentru ca să-l îndepărteze de cursele morții.
- ¹⁵ Prudența celui bun aduce har,
dar calea celor care înșală este dură.
- ¹⁶ Orice isteț lucrează prin cunoaștere,
dar cel nesimțit împrăstie nebunie.
- ¹⁷ Mesagerul vinovat cade în răutate,
dar împuternicitul fidel aduce vindecare.
- ¹⁸ Calicie și ocară sunt pentru cel care neglijează disciplina,
dar cel care observă mustrarea este onorat.
- ¹⁹ Dorința împlinită este desfătare pentru suflet,
dar este lucru abominabil pentru cei nesimțiți îndepărtarea de rău.
- ²⁰ Cel care umblă cu cei înțelepți devine înțelept,
iar cel care se împrietenește cu cei nesimțiți își va face rău.
- ²¹ Răul îi urmărește pe cei păcătoși,
dar binele îi răsplătește pe cei drepti.
- ²² Cel bun lasă moștenire nepoților,
iar averea celui care păcătuiește este păstrată pentru cel drept.
- ²³ Terenul desțelenit al celor necăjiți [aduce] multă hrană,
dar este cine se pierde din cauza lipsei de judecată.
- ²⁴ Cine-și cruță nuiua, îl urăște pe fiul său,
dar cine-l iubește, caută imediat disciplina.
- ²⁵ Cel drept mănâncă până i se satură sufletul,
dar pântecele celor vinovați rămâne lipsit.

- ¹ Înțelepciunea femeilor le construiește casa,
dar nebunia o dăruiește cu mâna ei.
- ² Cel care umblă în dreptatea lui se teme de Domnul,
dar cel care rădăcește de pe căile sale îl disprețuiește.
- ³ În gura nebunului este o noia pentru aroganța lui,
dar cei înțelepți își păzesc buzele.
- ⁴ Unde nu sunt boi, ieslea este goală
și mulțimea veniturilor stă în forța boului.
- ⁵ Martorul fidel nu minte,
dar martorul mincinos răsuflă minciuni.
- ⁶ Batjocoritorul caută înțelepciunea, dar nu-i,
iar pentru cel priceput, cunoașterea este ușoară.
- ⁷ Pleacă din fața omului nesimțit,
pentru că nu vei afla de pe buzele lui cunoaștere.
- ⁸ Înțelepciunea celui înțelept este să-și priceapă calea
și nebunia celor nesimțiți este înșelăciune.
- ⁹ Nebunii își bat joc de vinovăție,
dar între cei drepi este favoare.
- ¹⁰ Inima își cunoaște propria amărăciune
și în bucuria lui nu se amestecă străinul.
- ¹¹ Casa celor vinovați va fi distrusă,
dar cortul celor drepi va înflori.
- ¹² Este o cale [ce pare] dreaptă înaintea omului,
dar la sfârșitul ei sunt căile morții.
- ¹³ Chiar și în răs inima se chinuie
și la sfârșitul ei veselie e cuprinsă de tristețe.
- ¹⁴ De căile sale se satură cel cu inima rătăcită,
și omul bun, de ale sale.
- ¹⁵ Cel nepriceput crede orice vorbă,
dar cel isteț încearcă să-și priceapă pașii.
- ¹⁶ Cel înțelept se teme și se îndepărtează de rău,
dar cel nesimțit este îngâmfat și e încrezut.
- ¹⁷ Cel iute la mânie face nebunii,
iar omul planurilor [rele] se face urât.
- ¹⁸ Nepricepuții vor moșteni nebunia,
dar cei isteți se înconjură de cunoaștere.
- ¹⁹ Cei răi se pleacă înaintea celor buni
și cei vinovați, la porțile celor drepi.
- ²⁰ Cel necăjit este urât chiar și de prietenul său,
dar mulți sunt cei care-l iubesc pe cel bogat.
- ²¹ Cel care-l disprețuiește pe aproapele său păcătuiește,
dar cel care are milă de cei umili este fericit.

- ²² Oare nu răăcesc cei care plănuiesc răul?
Bunătatea și adevărul sunt cu cei care plănuiesc binele.
- ²³ În orice trudă este răsplată,
dar unde este doar vorba buzelor, este lipsă.
- ²⁴ Cunună este pentru cei înțelepți bogăția lor,
dar nebunia celor nesimțiți este doar nebunie.
- ²⁵ Martorul adevărat scapă vieți,
dar cel care respiră minciuni [aduce] înșelăciune.
- ²⁶ În teama de Domnul este o fortăreață de încredere
și pentru fiii săi este un refugiu.
- ²⁷ Teamă de Domnul este izvor de viață
pentru a sta departe de cursele morții.
- ²⁸ În mulțimea poporului este măreția regelui,
iar în lipsa poporului este ruina principelui.
- ²⁹ Cine este încet la mânie [dobândește] multă înțelegere,
dar cine se înfurie repede își înalță nebunia.
- ³⁰ O inimă calmă este viața trupului,
dar gelozia este putregaiul oaselor.
- ³¹ Cel care îl oprimă pe cel sărac îl disprețuiește pe cel care l-a făcut,
dar cel care are milă de cel nevoiaș îl cinstește.
- ³² Cel vinovat cade în răutatea lui,
dar cel drept găsește refugiu [până și] în moartea lui.
- ³³ În inima celui priceput se odihnește înțelepciunea,
dar interiorul celor nesimțiți va fi făcut cunoscut.
- ³⁴ Dreptatea înalță un neam,
iar păcatul este infamia popoarelor.
- ³⁵ Plăcerea regelui este slujitorul prudent,
iar mânia lui este [asupra] celui care-l face de rușine.

15.

Vorba bună

- ¹ Un răspuns blând întoarce furia,
iar vorba aspră înalță mânia.
- ² Limba celor înțelepți îmbunătățește cunoașterea,
dar gura celor nesimțiți face să se reverse nebunia.
- ³ Ochii Domnului sunt în orice loc:
ei îi observă pe cei răi și pe cei buni.
- ⁴ Limba calmă este un pom al vieții,
dar perversitatea ei zdrobește sufletul.
- ⁵ Nebunul disprețuiește disciplina tatălui său,
dar cine ține mustrarea devine isteț.
- ⁶ În casa celui drept sunt multe comori,

dar în venitul celui vinovat este tulburare.

⁷ Buzele celor înțelepți răspândesc cunoașterea,
dar nu tot așa inima celor nesimțiți.

⁸ Jertfa celor vinovați este un lucru abominabil pentru Domnul,
dar rugăciunea celor drepti este plăcerea lui.

⁹ Lucru abominabil pentru Domnul este calea celui vinovat,
dar el îl iubește pe cel care urmărește dreptatea.

¹⁰ Disciplinare aspră este pentru cel care părăsește calea,
și cine urăște muștrarea va muri.

¹¹ Locuința și împărăția morții sunt înaintea Domnului,
cu cât mai mult inimile fiilor oamenilor!

¹² Batjocoritorul nu-l iubește pe cel care-l muștră,
de aceea nu merge la cei înțelepți.

¹³ O inimă veselă îmbunează fețele,
dar în chinul inimii, duhul este frânt.

¹⁴ Inima celui priceput caută cunoașterea,
dar gura celor nesimțiți paște nebunia.

¹⁵ Toate zilele celui sărman sunt rele,
dar inima bună este un ospăț continuu.

¹⁶ Mai bine puțin, cu teamă de Domnul,
decât o comoară mare, cu neliniște.

¹⁷ Mai bună o porție de legume unde este iubire,
decât un bou îngrășat, cu ură.

¹⁸ Omul mânios stârnește neînțelegeri,
dar cel încet la mânie potolește cearta.

¹⁹ Calea celui leneș este ca un gard de spini,
iar cărarea celor drepti este nivelată.

²⁰ Fiul înțelept îi aduce bucurie tatălui său,
dar nesimțitul o disprețuiește pe mama lui.

²¹ Nebunia este bucuria celui sărac cu inima,
dar omul care înțelege merge drept pe cale.

²² Planurile se frâng când nu este consiliu,
și în mulțimea sfaturilor se împlinesc.

²³ Omul are bucurie la răspunsul gurii sale
și cât de bun este cuvântul la timpul său!

²⁴ Cărarea vieții urcă pentru cei prudenți
ca să-i îndepărteze de locuința morților, de jos.

²⁵ Domnul dăruiește casa celor îngâmfați,
dar face să stea hotarul văduvei.

²⁶ Lucru abominabil pentru Domnul sunt gândurile rele
dar sunt curate cuvintele plăcute.

²⁷ Cel care jefuiește își tulbură casa,
dar cel care urăște darurile va trăi.

- ²⁸ Inima celui drept reflectează ca să răspundă,
dar gura celor vinovați revarsă răutăți.
- ²⁹ Domnul se îndepărtează de cei vinovați,
dar ascultă rugăciunea celor dreți.
- ³⁰ De lumina ochilor se înveselește inima
și vestea bună întărește oasele.
- ³¹ Urechea care ascultă mustrarea de viață
va locui în mijlocul celor înțelepți.
- ³² Cel ce lasă să treacă disciplina își disprețuiește sufletul,
dar cel care ascultă mustrarea dobândește inimă.
- ³³ Teamă de Domnul este o disciplină a înțelepciunii.
Înainte de onoare este umilița.

16.

Providența divină și modestia celui înțelept

- ¹ Omului îi aparțin orânduirile inimii,
dar de la Domnul vine răspunsul limbii.
- ² Toate căile omului sunt curate în ochii lui,
dar cel care cercetează duhurile este Domnul.
- ³ Dezvăluie-i Domnului lucrarea ta
și se vor realiza gândurile tale.
- ⁴ Toate lucrările Domnului sunt pentru scopul lor,
chiar și cel rău, pentru ziua cea rea.
- ⁵ Lucru abominabil pentru Domnul este orice inimă îngâmfată;
cu siguranță, ea nu va fi considerată curată.
- ⁶ În bunăvoință și adevăr este acoperită nelegiuirea
și prin teama de Domnul [omul] se îndepărtează de rău.
- ⁷ Când Domnului îi plac căile unui om,
chiar și pe dușmanii lui îi face să se împace cu el.
- ⁸ Mai bine puțin, dar cu dreptate,
decât multe venituri, dar fără judecată.
- ⁹ Inima omului își gândește calea,
dar Domnul stabilește pașii săi.
- ¹⁰ Prezicere este pe buzele regelui,
la judecată, gura lui nu comite sacrilegiu.
- ¹¹ Cântarul și balanțele drepte sunt ale Domnului,
toate greutatețile sacului sunt lucrarea lui.
- ¹² Lucru abominabil pentru regi este să se facă vinovăție,
pentru că în dreptate se stabilește tronul.
- ¹³ Plăcerea regilor sunt buzele drepte,
ei îi iubesc pe cei care spun lucruri drepte.
- ¹⁴ Furia regelui sunt mesagerii morții,

dar omul înțelept o evită.

15 În lumina feței regelui este viața,
favoarea lui, ca norul ploii târzii.

16 Dobândirea înțelepciunii este mult mai bună decât aurul fin
și dobândirea priceperii, este mai de preferat decât argintul.

17 Drumul celor dreți este să se îndepărteze de rău;
cine are grijă de suflet își păzește calea.

18 Înainte de zdrobire este îngâmfarea
și înaintea prăbușirii este semeția duhului.

19 Mai bine înjosirea duhului cu cei umili
decât parte la jaf cu cei îngâmfați.

20 Cine este prudent cu privire la cuvânt află bunăstare
și cine se încrede în Domnul este fericit.

21 Celui înțelept cu inima i se spune priceput,
iar dulceața buzelor adaugă la învățătură.

22 Izvor de viață este prudența pentru cel care o stăpânește
și disciplinarea nebunilor este nebunie.

23 Inima înțeleptului își cântărește gura
și pe buzele sale este adăugată învățătura.

24 Fagure de miere sunt cuvintele plăcute,
dulci pentru suflet și medicament pentru oase.

25 Este o cale [ce pare] dreaptă înaintea omului,
dar la sfârșitul ei sunt căile morții.

26 Sufletul care trudește, pentru sine trudește,
căci gura sa apasă asupra lui.

27 Omul de nimic sapă răul
și pe buzele lui este ca un foc care arde.

28 Omul pervers stârnește neînțelegere
și cel care murmură îi desparte pe prieteni.

29 Omul violent îl ademenește pe aproapele său
și-l face să meargă pe o cale care nu este bună.

30 Clipirea din ochi este spre a plănui lucruri perverse
și strâmbatul din buze duce răul la sfârșit.

31 Căruntețea este o cunună de glorie,
ea se găsește pe calea dreptății.

32 Este mai bun cel încet la mânie decât cel viteaz
și cel care-și stăpânește duhul, decât cel care capturează o cetate.

33 În poala [hainei] se aruncă sorții,
dar judecata este de la Domnul.

17.

Bunătatea față de aproapele și dreptatea

- ¹ Mai bine o bucată de [pâine] uscată, în liniște,
decât o casă plină de [cărnuri] jertfite, în ceartă.
- ² Slujitorul prudent stăpânește peste fiul care face de rușine
și în mijlocul fraților împarte moștenirea.
- ³ Vasul de topit este pentru argint și cuptorul, pentru aur,
dar cel care încearcă inimile este Domnul.
- ⁴ Cel rău este atent la buzele nelegiuite
și mincinosul își pleacă urechea la limba distrugătoare.
- ⁵ Cel care-și bate joc de cel necăjit îl disprețuiește pe cel care l-a făcut,
iar bucuria pentru nenorocire nu este [considerată] curată.
- ⁶ Cununa bătrânilor sunt nepoții,
iar gloria fiilor sunt părinții lor.
- ⁷ Nu se potrivesc cu un nebun buzele drepte;
cu atât mai puțin cu un nobil, buzele mincinoase.
- ⁸ Piatra prețioasă este un dar pentru cel care o primește;
oriunde se întoarce, are succes.
- ⁹ Cine acoperă vinovăția, caută iubire,
dar cine repetă fapta îi dezbină pe prieteni.
- ¹⁰ Reproșul pătrunde în cel priceput
mai mult decât o sută de lovituri în cel nesimțit.
- ¹¹ Cel rău caută numai răzvrătire,
dar mesagerul crud este trimis împotriva lui.
- ¹² Mai bine este ca un om să întâlnească o ursoaică fără pui
decât un nesimțit în nebunia lui.
- ¹³ Cât despre cel care întoarce răul în schimbul binelui
nu se va îndepărta răul de casa lui.
- ¹⁴ Începutul neînțelegerii este ca revărsarea apei.
Înainte să izbucnească cearta, abandonează!
- ¹⁵ A-l îndreptăți pe cel vinovat înseamnă a-l face vinovat pe cel drept:
amândouă sunt abominabile pentru Domnul.
- ¹⁶ Pentru ce este prețul în mâna celui nesimțit?
Ca să dobândească înțelepciune, când el nu are inimă?
- ¹⁷ Prietenul iubește în orice timp,
se naște ca un frate în strâmtorare.
- ¹⁸ Omul sărac la inimă este cel care bate palma,
cel care garantează pentru aproapele său.
- ¹⁹ Cel care iubește vinovăția, iubește învrăjbirea,
iar cine-și înalță poarta caută zdrobirea.
- ²⁰ Cel strâmb la inimă nu va găsi binele,
iar cel cu limba schimbătoare va cădea [pradă] răului.
- ²¹ Cel care dă naștere unui nesimțit este spre chinul lui;
nu se bucură tatăl unui nebun.
- ²² Inima veselă face bine sănătății,

dar un duh abătut usucă vigoarea.

²³ Cel vinovat ia darul pe sub poală
ca să încline căile judecății.

²⁴ Înțelepciunea este în fața celui priceput,
dar ochii celui nesimțit sunt spre marginile pământului.

²⁵ Fiul nesimțit este indignare pentru tatăl său,
amărăciune pentru cea care l-a născut.

²⁶ Nu este deloc bine să-l pedepsești pe cel drept,
nici să-i lovești pe cei nobili din cauza dreptății.

²⁷ Cel care are cunoaștere își ține cuvintele,
iar omul care înțelege este calm cu duhul.

²⁸ Chiar și un nebun, dacă ar tăcea, ar fi considerat înțelept,
și cine-și închide buzele, priceput.

18.

Proverbe diferite

¹ Cel care se separă, caută plăcerea
și izbucnește împotriva oricărui succes.

² Cel nesimțit nu-și află plăcerea în înțelegere,
ci numai în dezvăluirea inimii sale.

³ Când vine vinovăția, vine și disprețul
și cu ocară, rușinea.

⁴ Cuvintele gurii unui om sunt ca apele adânci,
iar izvorul înțelepciunii este un torent care se revarsă.

⁵ Nu este bine să îndreptățești pe cel vinovat
ca să înclini judecata celui drept.

⁶ Buzele celui nesimțit duc la ceartă,
și gura lui cheamă bătăile.

⁷ Gura celui nesimțit este distrugerea lui,
și buzele sale sunt o cursă pentru sufletul lui.

⁸ Cuvintele celui care bârfește sunt ca delicatesele,
ele coboară în adâncurile pântecelui.

⁹ Cine lenevește în lucrarea lui
este frate cu cel care distruge.

¹⁰ Turn fortificat este numele Domnului;
la el aleargă cel drept și este protejat.

¹¹ Avera celui bogat este cetatea puterii sale,
în închipuirea lui e ca un zid înălțat.

¹² Înainte de a fi zdrobită, inima omului se înalță,
și înainte de onoare este umilința.

¹³ A întoarce cuvântul fără ca înainte să se asculte
este nebunie și înjosire.

- ¹⁴ Duhul omului îl susține în slăbiciunea sa,
dar un duh abătut cine-l poate ridica?
- ¹⁵ Inima celui priceput dobândește cunoașterea
și urechea celor înțelepți caută știința.
- ¹⁶ Darul omului îi lărgeste [intrarea]
și îl conduce înaintea celor mari.
- ¹⁷ Pare drept cel care vine primul la proces,
dar vine semenul său și-l contestă.
- ¹⁸ Sorții fac să înceteze discordiile
și fac dezbinare între cei puternici.
- ¹⁹ Fratele învinovățit este mai [rău] decât o cetate întărită,
și discordiile sunt ca zăvoarele unui palat.
- ²⁰ Din rodul gurii omul își satură pânțelele,
din venitul buzelor sale se satură.
- ²¹ Moartea și viața sunt în puterea limbii;
cei care o iubesc vor mânca roadele ei.
- ²² Cine găsește o soție, găsește binele;
dobândește favoare de la Domnul.
- ²³ Cel necăjit vorbește cu suspine,
dar cel bogat răspunde cu duritate.
- ²⁴ Omul [multor] prieteni se duce la rău,
dar există prieten care se alipește mai mult decât un frate.

19.

Săracul cu o conduită integră

- ¹ Mai bine un necăjit care umblă în integritatea lui
decât cel care are buze false, dar care este nesimțit.
- ² Nici sufletul fără cunoaștere nu este bun,
iar cel grăbit la picior păcătuiește.
- ³ Nebunia omului îi sucește calea
și inima lui se indignează împotriva Domnului.
- ⁴ Bogăția adaugă mulți prieteni,
dar săracul este separat și de prietenul său.
- ⁵ Martorul mincinos nu va fi considerat curat,
iar cel care răsuflă minciuni nu va scăpa.
- ⁶ Mulți vor să lingusească fața celui nobil
și toți vor să fie prieteni cu omul darnic.
- ⁷ Toți frații celui necăjit îl urăsc;
cu cât mai mult se îndepărtează de el prietenii lui!
El îi urmărește prin cuvinte, dar ei nu sunt.
- ⁸ Cel care dobândește inimă își iubește sufletul;
cine păstrează înțelegerea află bunăstare.

- ⁹ Martorul mincinos nu va fi considerat curat,
iar cel care răsuflă minciuni va pieri.
- ¹⁰ Nu se potrivește pentru un nesimțit luxul,
cu cât mai puțin pentru un sclav să stăpânească peste conducători!
- ¹¹ Omul prudent este încet la mânie
și gloria lui este să treacă peste vinovăție.
- ¹² Furia regelui este ca răgetul unui leu tânăr,
iar favoarea lui, ca roua pe iarbă.
- ¹³ Fiul nesimțit este ruina tatălui său
și o soție certăreață este ca o streășină care picură neîncetat.
- ¹⁴ Casa și averea sunt moștenire de la părinți,
dar soția prudentă este de la Domnul.
- ¹⁵ Lenea face să cadă somnul adânc,
iar sufletul puturos înfometează.
- ¹⁶ Cel care păzește porunca are grijă de sufletul său,
dar cine disprețuiește căile sale va muri.
- ¹⁷ Cine are milă de cel sărac îl împrumută pe Domnul
și el îi va da răsplată.
- ¹⁸ Pedepsește-ți fiul cât mai este speranță,
dar nu-ți pune la suflet să-l faci să moară!
- ¹⁹ Cel care se înfurie repede își va purta vina:
dacă îl salvezi, el va face din nou.
- ²⁰ Ascultă sfatul și primește disciplina
ca să devii înțelept în cele din urmă ale tale.
- ²¹ Multe sunt gândurile din inima omului,
dar planul Domnului, acela se împlinește.
- ²² Ce se dorește de la om este bunătatea lui;
mai bine este un necăjit decât un om mincinos.
- ²³ Teamă de Domnul este spre viață;
[omul] se odihnește sătul și răul nu-l va vizita.
- ²⁴ Leneșul își uită mâna în farfurie
și nici măcar la gura lui nu și-o mai întoarce.
- ²⁵ Lovește-l pe cel care batjocorăște și cel nepriceput va deveni isteț;
muștră-l pe cel priceput și va înțelege cunoașterea!
- ²⁶ Cine-și distruge tatăl și-și pune pe fugă mama
este un fiu nerușinat și de ocară.
- ²⁷ Încetează, fiule, să ascuți disciplina
care te îndepărtează de la cuvintele cunoașterii!
- ²⁸ Martorul de nimic își bate joc de judecată
și gura celor vinovați înghite nelegiuire.
- ²⁹ Judecățile sunt pregătite pentru cei care batjocoresc
și bătăile, pentru spatele celor nesimțiți.

Diferite proverbe

- ¹ Vinul este batjocoritor, băutura tare este zgomotoasă;
oricine se abate spre ele nu va deveni înțelept.
- ² Mânia regelui este ca răgetul unui leu tânăr;
cel care o provoacă păcătuiește împotriva sufletului său.
- ³ Este o onoare pentru om să stea [departe] de ceartă,
dar orice nebun intră în ea.
- ⁴ Din cauza iernii, leneșul nu ară;
caută la timpul secerișului, dar nu este [nimic].
- ⁵ Apă adâncă este sfatul în inima omului
și omul care înțelege scoate [din ea].
- ⁶ Mulți oameni se numesc oameni de bunăvoință;
dar cine va găsi un om fidel?
- ⁷ Cel drept umblă în integritatea lui:
fericiți sunt fiii lui după el!
- ⁸ Regele care șade pe tronul de judecată
îi împrăștie cu ochii săi pe toți cei răi.
- ⁹ Cine poate spune: „Mi-am curățat inima,
sunt purificat de păcatul meu”?
- ¹⁰ Două feluri de greutate și două feluri de măsuri,
amândouă sunt abominabile pentru Domnul.
- ¹¹ Chiar și tânărul este recunoscut din faptele lui dacă este curat
și dacă fapta lui este dreaptă.
- ¹² Urechea care aude și ochiul care vede,
pe amândouă Domnul le-a făcut.
- ¹³ Nu iubi somnul ca să nu sărăcești;
deschide ochii și te vei sătura de pâine!
- ¹⁴ „Rău, rău!”, spune cel care cumpără;
dar când pleacă, se laudă.
- ¹⁵ Este aur și mulți corali,
dar buzele cunoașterii sunt obiecte prețioase.
- ¹⁶ Ia-i haina, căci este garanție pentru străin
și ține-o drept gaj pentru venetic.
- ¹⁷ Pâinea minciunii este dulce pentru om,
dar apoi umple gura de balast.
- ¹⁸ Gândurile se stabilesc prin sfat;
prin abilitate se face război.
- ¹⁹ Dezvăluie taina cel care umblă cu bârfa
și cel cu buzele deschise nu dă garanție.
- ²⁰ Celui care-și blestemă tatăl și mama
i se stinge candela și pupilele lui sunt în întuneric.

- ²¹ Moștenirea [luată] în grabă la început
nu este binecuvântată la sfârșitul ei.
- ²² Nu spune: „Voi răsplăti răul”,
ci așteaptă-l pe Domnul și el te va salva!
- ²³ Abominabile pentru Domnul sunt greutățile diferite
și balanțele înșelătoare nu sunt bune.
- ²⁴ De la Domnul sunt pașii omului:
cum ar putea să-și priceapă omul calea?
- ²⁵ Este o cursă pentru om să bâlbâie: „Este consacrat”
și apoi să cerceteze voturile.
- ²⁶ Regele înțelept îi împrăștie pe cei vinovați
și întoarce peste ei roata.
- ²⁷ Suflarea omului este candela Domnului,
care cercetează adâncurile sufletului.
- ²⁸ Bunătatea și adevărul îl păzesc pe rege
și prin bunătate își întărește tronul.
- ²⁹ Gloria tinerilor este forța lor,
dar podoaba bătrânilor este căruntețea.
- ³⁰ Vânățiile rănii sunt alinare împotriva răului
și loviturile, pentru adâncurile sufletului.

21.

Domnul judecă inimile

- ¹ Pâraie de apă este inima regelui în mâna Domnului
și le face să se îndrepte oriunde îi place.
- ² Toate căile omului sunt drepte în ochii lui,
dar cel care analizează inimile este Domnul.
- ³ Domnul preferă, mai mult decât jertfa,
a face dreptate și judecată.
- ⁴ Ochii semeți și inima arogantă,
candela celor vinovați este păcat.
- ⁵ Gândurile celui harnic sunt sigur spre abundență,
dar tot cel care se grăbește [se îndreaptă] sigur spre lipsă.
- ⁶ Cel care produce comori cu limbă mincinoasă
este ca deșertăciunea care-l urmărește pe cel care caută moartea.
- ⁷ Violența celor vinovați îi mătură,
pentru că nu vor să facă judecată.
- ⁸ Omul crud este pe căi sinuoase,
dar cel curat este drept pe calea lui.
- ⁹ E mai bine să locuiești la colțul unui acoperiș
decât să ai casă comună cu o soție [care provoacă] discordii.
- ¹⁰ Sufletul celui vinovat dorește rău,

nu află har în ochii săi aproapele lui.

11 Când este pedepsit cel care batjocorește, cel nepriceput devine înțelept;
și cel înțelept, fiind prudent, primește cunoaștere.

12 Cel drept este prudent față de casa celui vinovat,
îi întoarce pe cei vinovați spre rău.

13 Cine-și astupă urechea de la strigătul celui sărac,
și el va striga și nu i se va răspunde.

14 Un dar [făcut] în secret acoperă mânia,
și cadoul sub poală, furia puternică.

15 Bucuria celui drept este să facă judecată,
și distrugere pentru cel care înfăptuiește nelegiuire.

16 Omul care rățăcește de la calea prudenței
se va odihni în adunarea umbrelor.

17 Cel care iubește veselie va deveni un om lipsit,
iar cine iubește vinul și untdelemnul nu se va îmbogăți.

18 Răscumpărare pentru cel drept este cel vinovat,
iar în locul celor dreți sunt cei care înșală.

19 Mai bine să locuiești într-o țară pustie
decât cu o soție [care provoacă] discordii și indignare.

20 Comoară plăcută și untdelemn sunt în locuința celui înțelept,
dar omul nesimțit le înghite.

21 Cel care urmărește dreptatea și bunătatea
va afla viață, bunătate și onoare.

22 Cel înțelept urcă împotriva cetății celor puternici
și doboară puterea în care se încredea.

23 Cine-și păzește gura și limba
își păzește sufletul de strâmtorări.

24 Cel care acționează cu trufie și aroganță
se numește prezumtuos, înfumurat și batjocoritor.

25 Pofta celui leneș îl omoară,
pentru că mâinile lui refuză să lucreze.

26 Toată ziua pofteste,
dar cel drept dă și nu ține cont.

27 Jertfa celor vinovați este abominabilă;
cu atât mai mult când o aduc cu gând [rău].

28 Martorul mincinos va pieri,
dar cel care ascultă va vorbi cu succes.

29 Puterea omului vinovat este în fața lui,
dar cel drept își consolidează calea.

30 Nu este înțelepciune, nu este înțelegere,
nu este sfat care să se opună Domnului.

31 Calul este pregătit pentru ziua bătăliei,
dar salvarea este a Domnului.

Renumele

¹ Numele ales este mai mult decât bogăția mare
și harul, mai bun decât argintul și aurul.

² Bogatul și cel necăjit se întâlnesc:
Domnul este cel care i-a făcut pe toți.

³ Cel isteț vede răul și se ascunde,
dar cei nepricepuți trec [pe aproape] și sunt pedepsiți.

⁴ Consecința umilinței sunt teama de Domnul,
bogăția, onoarea și viața.

⁵ Spini și lațuri sunt pe calea celui strâmb,
dar cel care-și păzește sufletul se îndepărtează de ele.

⁶ Învăță-l pe tânăr regula drumului său
și chiar când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.

⁷ Bogatul stăpânește peste cei necăjiți,
iar cel care împrumută devine sclavul celui care dă cu împrumut.

⁸ Cine seamănă nedreptate seceră nelegiuire
și nuiuaa furiei sale îl va termina.

⁹ Cel bun cu ochiul este binecuvântat,
pentru că dă din pâinea sa celui sărac.

¹⁰ Alungă-l pe cel care batjocorăște și va ieși discordia
și vor înceta cearta și ocara!

¹¹ Regele este prietenul celui care iubește curăția inimii
și are har pe buzele sale.

¹² Ochii Domnului păstrează cunoașterea
și răstoarnă cuvintele celui care înșală.

¹³ Leneșul zice: „Afară este un leu,
în piață aș putea fi sfâșiat”.

¹⁴ Groapă adâncă este gura străinilor;
Domnul este indignat pe cel care cade acolo.

¹⁵ Nebunia este legată de inima tânărului,
dar nuiuaa disciplinei o va îndepărta de la el.

¹⁶ Cine-l oprimă pe cel sărac pentru ca să i se înmulțească [bunurile]
și cel care dă unui bogat, cu siguranță îi va fi spre lipsă.

II. CUVINTELE ÎNȚELEPȚILOR

Îndemn la ascultare

- ¹⁷ Pleacă-ți urechea și ascultă cuvintele înțelepților,
și pune cunoașterea mea la inima ta!
- ¹⁸ Căci sunt plăcute dacă le păstrezi în inima ta
și dacă sunt stabile împreună pe buzele tale.
- ¹⁹ Pentru ca Domnul să fie încrederea ta,
te voi învăța astăzi și pe tine.
- ²⁰ Oare nu am scris eu pentru tine treizeci [de maxime]
referitoare la sfaturi și la cunoaștere
- ²¹ ca să te învăț temeinicia cuvintelor adevărate,
ca să întorci cuvinte adevărate celor care trimit la tine?

Sfaturi practice

- ²² Nu-l despuia pe cel sărac pentru că este sărac
și nu-l strivi pe cel umil la poartă!
- ²³ Căci Domnul va apăra cauza lor
și va răpi viața celor care răpesc de la ei.
- ²⁴ Nu te împrieteni cu cel furios
și să nu mergi la omul mânios,
- ²⁵ ca să nu înveți căile sale
și să nu pui capcană sufletului tău!
- ²⁶ Nu fi printre cei care bat palma,
printre cei care garantează împrumuturile.
- ²⁷ Căci dacă nu ai cu ce să plătești,
de ce să se ia patul tău de sub tine?
- ²⁸ Nu muta hotarul cel vechi
pe care l-au stabilit părinții tăi!
- ²⁹ Dacă vezi un om rapid la munca lui,
acela va sta în fața regilor,
nu va sta în fața celor neînsemnați.

23.

Statul la masă

- ¹ Dacă te așezi să mănânci cu un conducător,
fii atent la ceea ce este înaintea ta!
- ² Pune-ți un cuțit la gât
dacă tu nu ești stăpânul sufletului [tău]!
- ³ Nu pofti delicatesele,
pentru că ele sunt hrană mincinoasă.
- ⁴ Nu te chinui să te îmbogățești

și încetează să cugeți la aceasta.

⁵ Dacă-ți arunci ochii asupra ei, nu mai este,
căci își face aripi ca un vultur și zboară spre ceruri.

⁶ Nu mânca pâinea celui cu ochi rău
și nu dori delicatesele sale!

⁷ Căci cum calculează în inima lui, așa este el.
Îți va spune: „Mănâncă și bea!”, dar inima lui nu este cu tine.

⁸ Bucata ta pe care ai mâncat-o o vei vomita
și vei irosi cuvintele tale plăcute.

⁹ Nu vorbi la urechea celui nesimțit,
căci va disprețui prudența cuvintelor tale!

¹⁰ Nu muta hotarul vechi
și nu intra în câmpul orfanilor!

¹¹ Căci răscumpărătorul lor este puternic:
el va apăra cauza lor împotriva ta.

¹² Adu-ți inima la disciplină
și urechea ta, la cuvintele cunoașterii!

¹³ Nu-i refuza tânărului disciplina,
căci dacă-l lovești cu nuiua, nu moare.

¹⁴ Tu îl lovești cu nuiua,
dar îi salvezi sufletul din locuința morților.

Sfaturile unui tată

¹⁵ Fiule, dacă ești înțelept cu inima,
se va bucura și inima mea.

¹⁶ Rărunchii mei vor tresălta de bucurie
când buzele tale vor vorbi cele drepte.

¹⁷ Inima ta să nu fie geloasă pe cei păcătoși,
ci să fie în teama de Domnul toată ziua!

¹⁸ Căci este un sfârșit
și speranța ta nu va pieri.

¹⁹ Tu, fiule, ascultă și fii înțelept,
ține-ți drept inima pe cale!

²⁰ Nu fi cu cei care se îmbată cu vin
și care se îmbuibă cu carne!

²¹ Căci cel care se îmbată și cel care se îmbuibă sărăcesc,
iar somnolența înveșmântează cu zdrențe.

²² Ascultă-l pe tatăl tău care ți-a dat naștere
și nu o disprețui pe mama ta, când îmbătrânește!

²³ Cumpără adevărul și nu-l vinde:
este înțelepciune, disciplină și pricepere!

²⁴ Tatăl celui drept se veselește

și cel care a dat naștere celui înțelept se bucură de el.

²⁵ Să se bucure tatăl tău și mama ta
și să se veselească cea care te-a născut!

Femeia străină

²⁶ Dă-mi, fiule, inima ta
și ochii tăi să-și afle plăcerea pe căile mele!

²⁷ Căci o groapă adâncă este prostituata
și fântână strâmtă, străină.

²⁸ Ea stă la pândă ca un hoț
și adaugă înșelătorii printre oameni.

Împotriva beției

²⁹ Al cui este vaietul? Al cui este oful?
Ale cui sunt discordiile? A cui plângerea?
Ale cui sunt rănila zadarnice? A cui este scânteierea ochilor?

³⁰ Ale celor care întârzie din cauza vinului,
care vin să-l încerce pe cel amestecat.

³¹ Nu te uita la vin când este roșu,
când își arată strălucirea în cupă
și merge de-a dreptul [la inimă]!

³² Dar mușcă la sfârșit ca un șarpe
și înveninează ca o viperă.

³³ Ochii tăi se vor uita după străine
și inima va vorbi lucruri perverse.

³⁴ Vei fi ca unul care e culcat în mijlocul mării
ca unul culcat pe vârful catargului.

³⁵ M-au lovit, dar nu sufăr,
m-au bătut, dar nu știu [nimic].
Când mă voi trezi, îi voi căuta din nou!

24.

Cei răi nu sunt de invidiat

¹ Nu fi gelos pe oamenii răi
și nu dori să fii cu ei!

² Căci inima lor reflectează la jaf
și buzele lor vorbesc despre dezastru.

³ Prin înțelepciune se construiește casa

și prin înțelegere se întărește.

⁴ Prin cunoaștere se umplu cămările
cu bogăție prețioasă și plăcută.

⁵ Bărbatul înțelept este în putere
și omul cunoașterii se întărește în forță.

⁶ Căci prin abilitate îți faci războiul
și salvarea vine din mulțimea sfetnicilor.

⁷ Înțelepciunea este prea înaltă pentru cel nebun,
el nu-și deschide gura la poartă.

⁸ Cine se gândește să facă rău
se va chema maestru al planurilor [rele].

⁹ Planul celui nebun este păcat,
iar cel care batjocorăște este abominabil pentru om.

¹⁰ Dacă slăbești în ziua strâmtorării,
puterea ta se împuținează.

¹¹ Salvează-i pe cei dați la moarte
și nu-i lăsa pe cei ce se clatină înaintea uciderii!

¹² Nu spune: „Iată, nu am știut aceasta!”.

Oare cel care analizează inimile nu pricepe?

Și cel ce păzește sufletul tău nu știe?

Însă el îi întoarce omului după fapta sa.

¹³ Mănâncă, fiule, miere căci este bună,
și o picătură este dulce pentru cerul gurii tale.

¹⁴ Așa este, să știi, înțelepciunea pentru sufletul tău;
dacă ai găsit-o, este un viitor
și speranța ta nu va pieri.

¹⁵ Nu sta la pândă, vinovatule, la locuința celui drept
și nu jefui locul odihnei sale!

¹⁶ Căci cel drept cade de șapte ori și se ridică,
dar cei vinovați se poticnesc în răutate.

¹⁷ Când cade dușmanul tău, nu te bucura
și inima ta să nu se veselească când el se poticnește.

¹⁸ Ca nu cumva Domnul să vadă și să fie rău în ochii săi
și să-și întoarcă mânia de deasupra lui.

¹⁹ Nu te mânia pe cei care fac rău
și nu fi gelos pe cei vinovați!

²⁰ Căci nu este viitor pentru cel rău
și candela celor vinovați se va stinge.

²¹ Teme-te, fiule, de Domnul și de rege
și nu garanta pentru cei schimbători.

²² Căci dintr-odată se va ridica dezastrul lor
și distrugerea amândurora, cine o cunoaște?

III. O NOUĂ CULEGERE A ÎNȚELEPȚILOR

²³ Și acestea sunt ale înțelepților.

Nu este bine a fi părtinitor la judecată.

²⁴ Cel care-i spune celui vinovat: „Tu ești drept”
este blestemat de popoare și neamurile se îndignează împotriva lui.

²⁵ Dar cei care mustră sunt plăcuți
și asupra lor va veni binecuvântarea binelui.

²⁶ Sărută buzele celui care întoarce cuvinte drepte!

²⁷ Stabilește afară lucrarea ta și pregătește-ți [locul] pe câmp,
apoi construiește casa ta!

²⁸ Nu fi un martor zadarnic pentru aproapele tău
și nu înșela cu buzele tale!

²⁹ Nu spune: „Cum mi-a făcut, așa îi voi face.
Îi voi întoarce omului după fapta lui!”.

³⁰ Am trecut pe lângă câmpul omului leneș
și pe lângă via omului sărac cu inima.

³¹ Iată, peste tot creșteau mărăcini,
suprafața sa era acoperită de urzici,
iar zidul de pietre era dărâmat.

³² Eu am privit și am pus la inimă
și am luat învățămintele.

³³ Puțin să mai dorm, puțin să ațipesc!
Puțin să-mi încrucșez mâinile și să mă cule!

³⁴ Atunci va veni ca un vagabond sărăcirea ta
și lipsa ta, ca un om înarmat.

25.

A DOUA CULEGERE A LUI SOLOMON

¹ Și acestea sunt proverbele lui Solomon, pe care le-au transcris oamenii lui Ezechia, regele lui Iuda.

² Gloria lui Dumnezeu este să ascundă un lucru,
iar gloria regilor este să cerceteze lucrul.

³ Înălțimea cerurilor, adâncul pământului
și inima regilor nu este cine să le cerceteze.

⁴ Scoate zgura din argint
și va ieși un obiect pentru topitor!

⁵ Scoate-l pe cel vinovat din fața regelui
și i se va întări tronul în dreptate!

⁶ Nu te da mare în fața regelui
și nu sta în locurile celor mari!

⁷ Căci este mai bine să-ți zică: „Urcă aici!”,

decât să fii coborât înaintea celui nobil pe care-l văd ochii tăi.

⁸ Nu te grăbi să ieși la ceartă
ca nu cumva [să nu știi] ce să faci la sfârșitul ei,
când te-ar putea umili aproapele tău!

⁹ Apără-ți cauza cu prietenul tău
și nu dezvălui secretul altuia,

¹⁰ ca nu cumva cel care ascultă să te insulte
și defăimarea ta să nu mai poată fi reparată.

¹¹ Ca merele de aur încrustate în argint
este cuvântul spus la timpul oportun.

¹² Ca un inel de aur, ca o podoabă de aur fin
este mustrea unui înțelept în urechea ascultătoare.

¹³ Ca răcoarea zăpezii în ziua secerișului
este împrumutul fidel pentru cei care l-au trimis:
el împrăștează sufletul stăpânului său.

¹⁴ Ca vaporii și vântul fără ploaie
este omul care se laudă cu un dar fals.

¹⁵ Prin răbdare se înduplecă un principe,
și limba dulce zdrobește oasele.

¹⁶ Dacă ai găsit miere, mănâncă atât cât e necesar pentru tine
ca nu cumva să te sature [prea tare] și să vomîți!

¹⁷ Calcă rar în casa aproapelui tău,
ca să nu se sature de tine și să te urască.

¹⁸ Ca un ciocan, ca o sabie și ca o săgeată ascuțită
este omul care răspunde ca martor fals împotriva aproapelui său.

¹⁹ Ca un dinte stricat și ca un picior care șchioapătă
este încrederea într-unul care înșală în ziua strâmtorării.

²⁰ Ca unul care își scoate haina într-o zi rece,
sau ca oțetul peste leșie este a cânta cântece unuia cu inima rea.

²¹ Dacă este înfometat cel care te urăște, dă-i să mănânce pâine,
și dacă este însetat, dă-i să bea apă!

²² Căci tu vei aduna cărbuni aprinși pe capul lui
și Domnul îți va răsplăti.

²³ Vântul de nord generează ploaie
și limba denigratoare, o față indignată.

²⁴ E mai bine să locuiești la colțul unui acoperiș
decât să ai casă comună cu o soție [care provoacă] discordii.

²⁵ Ca apa rece pentru sufletul obosit
este vestea bună dintr-o țară îndepărtată.

²⁶ Ca un izvor tulbure și ca o fântână stricată
este cel drept care se înclină în fața celui vinovat.

²⁷ A mânca multă miere nu este bine;
a cerceta lucrurile grele este onoare.

²⁸ Ca o cetate spartă care nu are ziduri

este omul care nu are controlul duhului său.

26.

Nesimțitul, leneșul, certărețul și cel fals

¹ Ca zăpada vara și ca ploaia la seceriș,
așa nu i se potrivește gloria celui nesimțit.

² Ca pasărea care se abate și ca rândunica în zbor,
așa nu va veni blestemul fără motiv.

³ Biciul este pentru cal, frâul e pentru măgar,
iar nuiaua, pentru spatele celor nesimțiți.

⁴ Nu-i răspunde celui nesimțit după nebunia lui
ca să nu devii și tu asemenea lui!

⁵ Răspunde-i celui nesimțit după nebunia lui
ca să nu devină înțelept în ochii săi.

⁶ Își taie picioarele și bea violență
cel care trimite lucruri prin mâna unui nesimțit.

⁷ Cum se leagănă picioarele unui olog,
așa este proverbul în gura celui nesimțit.

⁸ Cum se trage o piatră cu praștia,
așa este cel care-și dă onoarea unui nesimțit.

⁹ Ca un spin care ajunge în mâna unui bețiv,
așa este proverbul în gura celui nesimțit.

¹⁰ Ca un arcaș care-i străpunge pe toți
sunt cel care-l tocmește pe nesimțit
și cel care-i tocmește pe trecători.

¹¹ Precum câinele care se întoarce la ce a vomitat,
așa este nesimțitul care-și repetă nebunia.

¹² Ai văzut un om înțelept în ochii lui?
Este mai multă speranță pentru un nesimțit decât pentru el.

¹³ Leneșul zice: „Este un leu tânăr pe drum;
Este un leu tânăr prin piață”.

¹⁴ Cum se învâрте poarta pe țățânele ei,
așa leneșul, în patul său.

¹⁵ Leneșul își uită mâna în farfurie
și obosește să și-o întoarcă la gura lui.

¹⁶ Leneșul este înțelept în ochii lui
mai mult decât șapte care răspund chibzuit.

¹⁷ Ca unul care apucă de urechi un câine
este cel care trece și se amestecă într-o dispută care nu este a lui.

¹⁸ Ca unul care, făcând-o pe nebunul,
lansează săgeți aprinse, sulite și moarte,

¹⁹ așa este omul care-l înșală pe aproapele său

și spune: „Oare nu pot râde?”.

²⁰ În lipsa lemnului, se stinge focul;
unde nu este cel care murmură, se liniștește discordia.

²¹ Cum este cărbunele pe jărat și lemnele pe foc,
așa este omul discordiilor care aprinde cearta.

²² Cuvintele celui care murmură sunt ca delicatesele,
ele coboară în adâncurile inimii.

²³ Argint cu zgură care acoperă lutul
sunt buzele înflăcărâte și inima rea.

²⁴ Cel care urăște se recunoaște de pe buzele sale
și în interiorul său pune înșelăciune.

²⁵ Când se arată binevoitor cu glasul lui nu-l crede,
căci șapte lucruri abominabile sunt în inima lui.

²⁶ Este acoperită ura lui prin prefăcătorie,
dar va fi descoperită răutatea lui în adunare.

²⁷ Cel care sapă groapa, cade în ea,
și piatra se întoarce asupra celui care o rostogolește.

²⁸ Limba mincinoasă îi urăște pe cei pe care-i zdrobește
și gura lingușitoare produce ruină.

27.

Vanitatea și invidia; prietenii și vecinii

¹ Nu te lăuda cu ziua de mâine,
căci nu știi ce generează ziua!

² Să te laude străinul, nu gura ta,
veneticul, nu buzele tale!

³ Piatra este grea și nisipul e împovăraător,
dar indignarea celui nesimțit este mai grea decât amândouă.

⁴ Furia este crudă și mânia este de nepotolit;
dar cine poate sta în fața geloziei?

⁵ Mai bine o muștrare deschisă
decât o iubire ascunsă.

⁶ Sincere sunt rănilor celui care iubește,
și abundente, sărutările celui care urăște.

⁷ Sufletul celui sătul calcă în picioare miera,
dar pentru sufletul celui înfometat, tot ce este amar este dulce.

⁸ Ca pasărea plecată de la cuibul ei,
așa este omul plecat de la locul său.

⁹ Untdelemnul și tămâia înveselesc inima,
dar sfatul din suflet este dulceața prietenului.

¹⁰ Nu-i părăsi pe prietenul tău și pe prietenul tatălui tău,
și nu intra în casa fratelui tău în ziua nenorocirii tale!

Mai bun este un vecin aproape decât un frate departe.

¹¹ Fii înțelept, fiule, și înveselește-mi inima,
și voi putea întoarce cuvântul celui care mă face de ocară!

¹² Cel isteț vede răul și se ascunde,
dar cei nepricepuți trec [pe aproape] și sunt pedepsiți.

¹³ Ia-i haina, căci este garanție pentru străin
și ține-o drept gaj pentru venetică!

¹⁴ Cel care-și binecuvântează aproapele cu glas puternic
de dimineață, când se trezește,
i se socotește ca blestem.

¹⁵ Picătura care cade încontinuu într-o zi ploioasă
și femeia discordiilor se aseamănă.

¹⁶ Cine o ascunde, ascunde vântul,
și se numește untdelemnul dreptei sale.

¹⁷ Fierul cu fier se ascute,
și omul ascute fața prietenului său.

¹⁸ Cel care se îngrijește de un smochin va mânca roadele lui,
și cine are grijă de stăpânul său va fi onorat.

¹⁹ După cum fața [se oglindește] în apă,
tot așa inima omului, în om.

²⁰ După cum locuința și împărăția morților nu se satură,
tot așa nu se satură ochii omului.

²¹ Cum este vasul de topit pentru argint și cuptorul pentru aur,
așa este omul pentru gura care-l laudă.

²² Dacă l-ai pisa pe nebun într-o piuă,
în mijlocul boabelor, cu zdrobitorul,
tot nu ai putea îndepărta de la el nebunia lui.

²³ Cunoaște-ți oile
și pune la inima ta turmele!

²⁴ Căci comoara nu ține veșnic,
nici cununa, din generație în generație.

²⁵ Se ia fânul și se vede verdeața,
și se adună iarba de pe munți.

²⁶ Mieii sunt pentru a te îmbrăca,
iar țapii, ca preț pentru câmp.

²⁷ Abundența laptelui de capră este pentru hrana ta,
pentru hrana casei tale și pentru viața tinerelor tale.

28.

Cel drept și cel vinovat

¹ Cel vinovat fuge, deși nu-l urmărește nimeni,
dar cei drepti stau în siguranță ca leul tânăr.

² Când este vinovăție în țară, mulți sunt conducătorii ei,
dar cu un om priceput și cunoscător, stabilitatea se prelungește.

³ Un bărbat necăjit care-i asuprește pe cei săraci
este ca o ploaie care spală, dar nu lasă hrană.

⁴ Cei care părăsesc legea îl laudă pe cel vinovat,
dar cei care păzesc legea se luptă împotriva lor.

⁵ Oamenii răi nu pricep judecata,
dar cei care-l caută pe Domnul pricep toate.

⁶ Mai bine un necăjit care umblă în integritatea lui
decât unul cu căile strâmbe, chiar dacă este bogat.

⁷ Cel care păzește legea este un fiu priceput,
dar cel care îi paște pe cei neascultători își umilește tatăl.

⁸ Cel care-și înmulțește averea prin dobândă și camătă
adună pentru cel care se îndură de săraci.

⁹ Cine-și întoarce urechea ca să nu audă legea,
chiar și rugăciunea lui este abominabilă.

¹⁰ Cel care-i face pe cei drepti să răătăcească pe calea cea rea
va cădea în groapa proprie,
dar cei integri vor moșteni binele.

¹¹ Omul bogat este înțelept în ochii lui,
dar săracul priceput îl cercetează.

¹² Când tresaltă de bucurie cei drepti, este multă frumusețe,
dar când se ridică cei vinovați, orice om se dă deoparte.

¹³ Cel care-și ascunde vinovăția nu va avea succes,
dar cel care o face cunoscută și o părăsește va avea parte de îndurare.

¹⁴ Fericit omul care se teme mereu,
dar cel care-și împietrește inima cade în rău.

¹⁵ Ca un leu care rage și ca un urs care aleargă
este cel vinovat care stăpânește peste un popor sărac.

¹⁶ Cel nobil lipsit de înțelegere este un mare asupritor,
dar cel care urăște profitul își lungește zilele.

¹⁷ Omul oprimat de sângele unei vieți fuge până la groapă:
să nu-l oprească [nimeni]!”.

¹⁸ Cel care umblă în integritate va fi salvat;
dar cel care este pe două căi strâmbe, pe una va cădea.

¹⁹ Cel care-și lucrează pământul se va satura de pâine,
dar cel care urmărește nimicuri se va satura de mizerie.

²⁰ Omul fidel [va avea parte] de multe binecuvântări,
dar cel grăbit să se îmbogățească nu va fi [considerat] curat.

²¹ A fi părtinitor nu este bine,
pentru o bucată de pâine cel viteaz poate deveni vinovat.

²² Aleargă după avere omul cu ochi rău,
dar nu știe că lipsa îl va ajunge.

- ²³ Cel care mustră un om, la sfârșit va afla har
mai mult decât cel care lingușește cu limba.
- ²⁴ Cel care-și despoaie tatăl și mama și zice: „Nu e nicio vină”
este tovarășul omului care jefuiește.
- ²⁵ Cel cu sufletul arogant stârnește discordia,
dar cel care se încrede în Domnul va fi îndestulat.
- ²⁶ Cel care se încrede în inima lui, acesta este un nesimțit,
dar cel care umblă în înțelepciune va scăpa.
- ²⁷ Cel care dă celui necăjit nu [duce] lipsă,
iar cei care-și închid ochii [au parte] de multe blesteme.
- ²⁸ Când se ridică cei vinovați, orice om se ascunde,
dar când ei dispar, se înmulțesc cei drepti.

29.

Buna-guvernare și reguli de educație

- ¹ Omul care își înțepenește grumazul la muștrări
va fi zdrobit pe neașteptate și nu va fi vindecare.
- ² Când se înmulțesc cei drepti, poporul se bucură,
dar când conduce un vinovat, poporul geme.
- ³ Omul care iubește înțelepciunea îi face bucurie tatălui său,
dar cel care este prieten al prostituatelor își distruge averea.
- ⁴ Regele prin judecată consolidează țara,
dar perceptorul o aduce la lipsă.
- ⁵ Omul care-l lingușește pe prietenul său
îi întinde capcană sub picioare.
- ⁶ În vinovăția omului rău este o cursă;
dar cel drept strigă de bucurie și se veselește.
- ⁷ Cel drept cunoaște cauza celor săraci,
dar cel vinovat nu pricepe cunoașterea.
- ⁸ Oamenii batjocoritori aruncă în aer cetatea,
dar cei înțelepți fac să se îndepărteze mânia.
- ⁹ Când omul înțelept se judecă cu omul nebun,
fie că se agită, fie că râde, nu are liniște.
- ¹⁰ Oamenii de sânge îl urăsc pe cel integru,
dar cei drepti caută la viața lui.
- ¹¹ Cel nesimțit face să iasă tot duhul său,
dar cel înțelept îl menține până la sfârșit.
- ¹² Când cel care conduce dă atenție cuvintelor mincinoase,
toți slujitorii lui devin niște vinovați.
- ¹³ Cel necăjit și asupritorul se întâlnesc,
dar Domnul dă lumină ochilor amândurora.
- ¹⁴ Regele care-i judecă în adevăr pe cei săraci

își stabilește tronul pentru totdeauna.

¹⁵ Nuiaua și muștrarea dau înțelepciune,
dar fiul lăsat liber își face de rușine mama.

¹⁶ Când se înmulțesc cei vinovați, se înmulțește vinovăția,
iar cei dreți vor vedea căderea lor.

¹⁷ Muștră-ți fiul și te va face liniștit
și va da satisfacții sufletului tău!

¹⁸ Când nu este viziune, poporul ajunge la dezordine,
dar cel care păzește legea este fericit.

¹⁹ Nu prin cuvinte se corectează sclavul,
căci el pricepe, dar nu răspunde.

²⁰ Dacă vezi un om grăbit la vorbă,
este mai multă speranță la un nesimțit decât la el.

²¹ Cine-și răsfășă din tinerețe slujitorul,
la urmă va deveni nerecunoscător.

²² Un om mânios stârnește discordie
și cel stăpânit de furie își înmulțește vinovăția.

²³ Mândria omului îl înjosește,
dar înjosirea duhului aduce glorie.

²⁴ Cel care împarte cu un hoț își urăște sufletul,
aude blestemul, dar nu-l face cunoscut.

²⁵ Frica de oameni aduce capcană,
dar încrederea în Domnul protejează.

²⁶ Mulți caută la fața celui care conduce,
dar de la Domnul este judecata omului.

²⁷ Este abominabil pentru cei dreți omul nelegiurii
și este abominabil pentru cel vinovat cel care este drept pe cale.

30.

IV. CUVINTELE LUI AGUR

¹ Cuvintele lui Agur, fiul lui Iache din Masa. Oracolul [acestui] bărbat către Itiel, către Itiel și Ucal.

² Într-adevăr, eu sunt cel mai prost dintre oameni
și nu am priceperea unui om.

³ Nu am învățat înțelepciunea
și nu cunosc știința celor sfinte.

⁴ Cine a urcat la ceruri și cine a coborât?

Cine a adunat vântul în palmele sale și cine a strâns apele în mantia lui?

Cine a hotărât toate marginile pământului?

Care este numele lui și care este numele fiului său?

Tu o știi?

⁵ Orice cuvânt al lui Dumnezeu este încercat;
el este scut pentru cei care-și caută refugiul în el.

- ⁶ Nu adăuga nimic la cuvintele lui
ca să nu te mustre și să nu fii [considerat] mincinos!
- ⁷ Două lucruri cer de la tine,
nu mi le refuza înainte să mor!
- ⁸ Îndepărtează de la mine deșertăciunea și cuvântul mincinos,
nu-mi da sărăcire sau îmbogățire,
dă-mi bucata de pâine hotărâtă pentru mine!
- ⁹ Ca nu cumva să mă satur, să reneg și să spun: „Cine este Domnul?”,
sau să sărăcesc și să fur, și să iau [în zadar] numele Dumnezeului meu.
- ¹⁰ Nu-l calomnia pe slujitor înaintea stăpânului său,
ca să nu te blesteme și tu să fii vinovat!
- ¹¹ O generație își blestemă tatăl
și nu-și binecuvântează mama.
- ¹² O generație este pură în ochii ei,
dar nu este spălată de mizeria ei.
- ¹³ O, generație: cât de trufași sunt ochii ei
și cât de mult își înalță pleoapele!
- ¹⁴ O generație care are dinții ca săbiile și măselele precum cuțitele,
ca să-i devoreze pe cei umili din țară și pe cei nevoiași dintre oameni.

V. PROVERBE NUMERICE

- ¹⁵ Lipitoarea are două fiice: „Dă, dă!”,
acestea trei nu se satură
și patru nu spun: „E de ajuns!”:
- ¹⁶ locuința morților, sânul steril,
pământul care nu se satură de apă
și focul care nu zice: „E de ajuns!”.
- ¹⁷ Ochiul care-și bate joc de tatăl și disprețuiește ascultarea față de mamă
va fi scobit de corbii din torent
și va fi mâncat de puii de vultur.
- ¹⁸ Acestea trei sunt prea minunate pentru mine,
ba chiar patru pe care nu le cunosc:
- ¹⁹ calea vulturului pe cer, calea șarpelui pe stâncă,
calea corabiei în inima mării și drumul omului la tânără!
- ²⁰ Tot așa și calea femeii adultere;
Ea mănâncă, se șterge la gură și zice:
„Nu am înfăptuit nicio nelegiuire”.
- ²¹ Sub trei lucruri se clatină pământul,
și patru nu poate să suporte:
- ²² sclavul care ajunge să domnească
și nebunul care se satură de pâine,

²³ femeia urâtă care se căsătorește
și slujitoarea care o moștenește pe stăpâna ei.
²⁴ Acestea patru sunt cele mai mici pe pământ,
dar sunt mai înțelepte decât înțelepții:
²⁵ furnicile, un popor fără putere,
dar care-și pregătesc vara hrana;
²⁶ șafanii, popor fără forță,
dar care-și pun casa pe stâncă;
²⁷ lăcustele, care nu au rege,
dar ies toate în ordine;
²⁸ șopârlele, pe care le poți prinde cu mâinile,
dar care sunt în palatele regilor.
²⁹ Acestea trei au un pas măreț
și patru, un mers maiestuos:
³⁰ leul, cel viteaz dintre animale,
care nu dă înapoi din fața nimănui;
³¹ animalul cu coapsele [încinse], țapul
și regele [în fruntea] armatei sale.
³² Dacă ai fost nebun și te-ai înălțat,
dacă ai avut planuri [rele], mâna la gură!
³³ Căci bătutul laptelui face să iasă untul,
lovitul nasului face să iasă sângele,
iar provocarea mâniei face să iasă cearta.

31.

VI. CUVINTELE LUI LEMUEL

¹ Cuvintele lui Lemuel, regele din Masa, pe care l-a instruit mama lui.
² Ce [să zic] fiul meu? Ce, fiul sânului meu
și ce anume, fiul voturilor mele?
³ Nu-ți da femeilor vigoarea
și căile tale, celor care-i distrug pe regi!
⁴ Nu este pentru regi, Lemuel,
nu este pentru regi să bea vin
și nici pentru cei care conduc [să spună]:
„Unde este băutura tare?”.
⁵ Ca, bând, să uite hotărârea
și să schimbe sentința vreunuia dintre fiii celor umili.
⁶ Dați băătură tare celui care piere
și vin, celui cu sufletul amărât!
⁷ Să bea și să-și uite necazul lor
și să nu-și mai amintească de chinul lor!
⁸ Deschide-ți gura pentru cel mut,

pentru cauza vreunuia dintre fiii celor neajutorați!

⁹ Deschide-ți gura, judecă cu dreptate,
ia partea celui umil și a celui nevoiaș!

VII. ELOGIU FEMEII DESĂVÂRȘITE

¹⁰ **alef** Femeia de valoare, cine o poate găsi?

Ea este mai prețioasă decât corali din depărtare.

¹¹ **bet** Inima soțului ei se încrede în ea
și prada nu-i va lipsi.

¹² **ghimel** Ea îi procură binele, și nu răul
în toate zilele vieții ei.

¹³ **dalet** Ea caută lână și in
și face lucruri plăcute cu palmele sale.

¹⁴ **he** Este ca o corabie de comerț,
de departe aduce hrana ei.

¹⁵ **waw** Se scoală când încă este noapte
și dă hrană casei sale și hotărâre slujitoarelor sale.

¹⁶ **zain** Se gândește la un câmp și-l ia,
din rodul palmelor sale plantează o vie.

¹⁷ **het** Își încinge cu putere coapsele
și-și întărește brațele.

¹⁸ **tet** Își dă seama că este bun câștigul ei
și candela ei nu se stinge noaptea.

¹⁹ **yod** Mâinile ei se întind spre furcă
și palmele sale apucă fusul.

²⁰ **kaf** Ea își desface palma către cel umil
și-și întinde mâna către cel nevoiaș.

²¹ **lamed** Ea nu se teme de zăpadă pentru casa ei,
pentru că toată casa ei este îmbrăcată în [haine] stacojii.

²² **mem** Își face covoare,
îmbrăcămintea ei este din in și purpură.

²³ **nun** Soțul ei este cunoscut la porți,
când se așază cu bătrânii țării.

²⁴ **samec** Face tunici și le vinde,
dă cingători negustorului.

²⁵ **ayn** Este îmbrăcată cu tărie și strălucire
și râde în fața zilei următoare.

²⁶ **pe** Își deschide gura cu înțelepciune
și pe limba ei este legea bunătății.

²⁷ **ade** Ea păstrează căile casei ei
și nu mănâncă pâinea leneviei.

28 qof Fiii ei se ridică și o fac fericită,
iar soțul ei o laudă.

29 reș „Multe fete au făcut bogății,
dar tu le întreci pe toate”.

30 șin Falsă este grațiozitatea și deșartă e frumusețea femeii,
dar cea care se teme de Domnul, ea trebuie lăudată.

31 tau Dați-i după rodul mâinilor sale
și lucrările ei s-o laude la porți!

© 2013 Copyright-ul textelor aparține DCB din cadrul Episcopiei de Iași; copyright-ul
concordanței aparține DCO & Salezienii Don Bosco